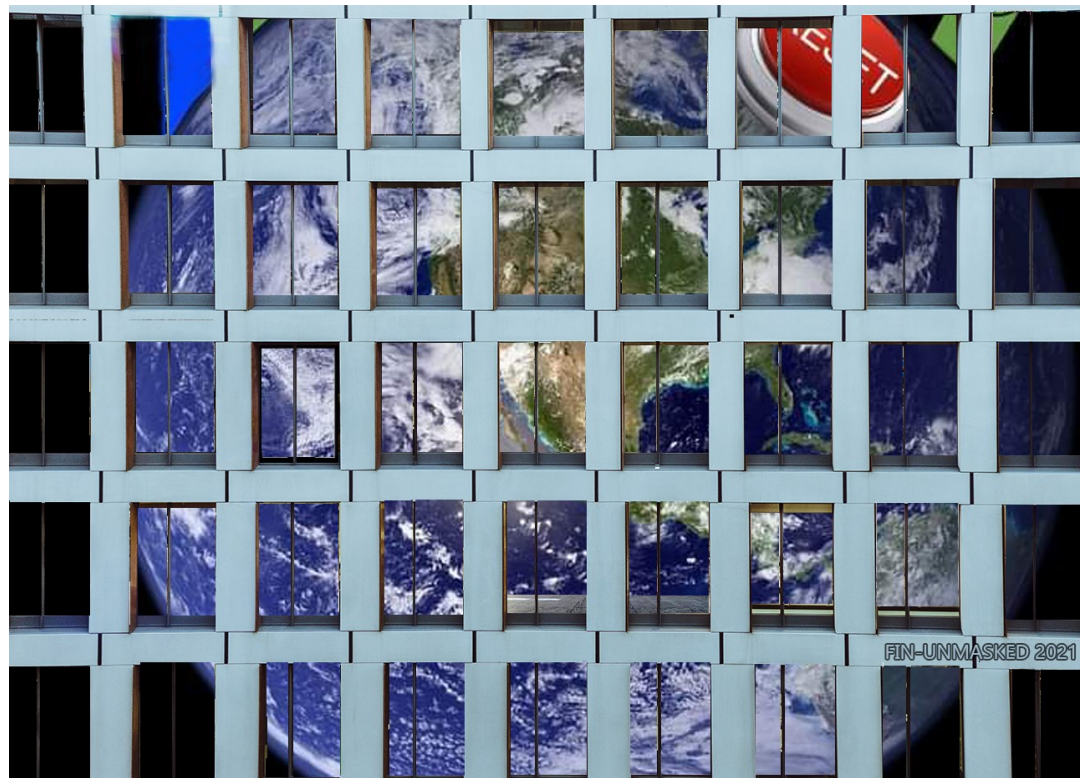

KORONAPSYKOOSI JA PELON MARKKINAT

2021

Selvitys kasvosuojusten ja hygieniakäytäntöjen tehosta ja haitoista virusepidemian ehkäisyssä – LIITE 1 – Kirjoitukset

FIN-UNMASKED 2021

Selvityksen on tehnyt ilman rahoitusta yksi poliittisesti sitoutumaton suomalainen henkilö kokonaisuudessaan.

”MISTÄ VOISIT PÄÄTELLÄ
MAAILMANLAAJUISEN PANDEMIAN
YMPÄRILLÄSI, JOS KUKAAN EI SIITÄ
KERTOISI?” #UNMASKED

Koronan käärinliina

Ääripäässä maski on kantajalleen kuin reliikki – Koronan pyhä käärinliina, jonka uskotaan suojaavan näkymättömältä pahalta. Kulutettu ane pelon alttarilla puhdistaa synneistä ja muistuttaa alituisesti siitä, ettei omista kehoaan, vaan on antanut sen ylempiensä haltuun. Nöyryyden palkkiona voi taas saarnata hurskaana koronan sanaa vääräoppisille – näille kulkutautiajan kerettiläisille, joilla ei ole ihmisarvoa, koska eivät astuneet ehdoitta COVID-uskoon. Toisessa ääripäässä sivuun sysätty ja syrjitty uhmaikäinen, joka jätti messun väliin, rikkoo rajoja pätevästikin syistä. Toisaalta vähättelee taudin vaaraa tai massahysterian laajuutta väärässä paikassa, kunnes pandemiaputki päättyy joko selliin tai letkun jatkeeksi teho-osastolle. Olisivatko koronariitit tältäköön kohtalolta säästäneet? Massan mukana mennään kummassakin tapauksessa.

Viikon lottonumeroista arvottu koronalimbo vei kansan mehut ja mielen maitohapoille. Jos valtion ja työryhmien arvontalaulu jatkuu ilman voittoja, elämä avautuu väistämättä kieltolain hengessä. Sulkutoimet ja suosituksukset ovat näpertelyä ja koristelaastareita, jotka lätkittiin sokkona rikkiinäkseen koronahanskaan. Puuttui rohkeus lyödä nyrkkiä heti pöytään. Hanskat hukattiin ensimmäisellä savotalla, jossa madallettiin tsemppitaloissa kaksi viikkoa käyrää – toiselta nimeltään *vuosi 2020*.

Virrat tulee tyrehdyttää siellä missä kriisi uhkaa todetusti myös jatkossa. Välitön isku taloudelle voi olla kova, mutta krapulaan johtanut lasku täytyy nykyisessä konkurssissa maksaa joka tapauksessa korkojen kera. Lapsi on mennyt tältä osin pesuvesien mukana jo tuhat kertaa kaivoon. Pinta kiiltää, mutta hölmöläisten pirtti pysyy pimeänä. Siitäkin huolimatta, että ostivat säkkikaupalla troppia kylän suulaimmilla koronaöljykauppiailta. Jos tätä laumaa kohtelee kuin lasta, se käyttäytyy kuin lapsi. Kiltti syö puuronsa loppuun, huomioi toiset ja siivoaa jälkensä. Ongelmaksi leimattu joukko vastustaa sitä kiihkeämmin ukaaseja, mitä enemmän niitä tuputetaan ilman selkeää tietä vapauteen.

Kuuliainen kansalainen tuuditettiin ~~tuttia~~ maskia imeväksi taaperoksi, jolle on kerrottu toista vuotta ahdistavia iltasatuja, joissa kuulemma kaikille yhtä vaarallinen viruspeikko vaanii kaikkialla ja jopa raittiissa hengitettyssä ilmassa, joka antaa elämän.

Tauti voi olla joissain tapauksissa vakava, mutta suhteellisuudentaju on hukattu, koska tilastoja ei enää nähdä mielipiteiltä. Johto ja lakeijat moppaavat menneen talven lumia samoilla tonteilla turhaan, koska ruokkivaa kättä ei uskalleta tai voida haastaa.

Median rooli tässä tragikoomisessa näytelmässä on helpoin ja samalla tärkein – lopettaa virusten alituinen maalailu seinille ja haastaa vallalla olevat dogmit ja myös lukijakunta, jotta todellisuus avautuu uusien silmin. Yhteiskunta tulee vapauttaa ~~vanhempien~~ valtion helmoista ja antaa yksilölle vastuuta tehdä valintoja riskien ja hyvinvoinnin suhteen. Tällöin omien tekojen tärkeys korostuu ja elämän laatu paranee, koska suhde perustuu luottamukseen ja ihmisarvoiseen kohteluun tasapäistävänsä laiduntamisen sijaan. Valta on kuitenkin lopulta kansalla ja vallan kahvassa olevat heidän tahtonsa jatke.

Kun kriittinen massa lopulta ylittyy ja katsomo herää koronahysteriasta, ilmapiiri vapautuu. Vimman voi valjastaa, jos palaamme perusasioihin ja lopetamme hygieniasirkuksen ja koronataikojen kanssa pelleilyn näkyvästi ja voimakkaasti kaikilla elämän osa-alueilla. Suomen ja koko maailman on asetettava tavoitteeksi entinen elämä ilman kompromisseja. Yhteiskunta on palannut juurilleen sosiaalisena eläimenä pahemmistakin epidemioista vähemmällä kitinällä ja pillittämisellä.

On siis korkea aika kääriä hihat ja näyttää, kuinka pöpö poistuu tuvasta yhdellä tuuletuksella. Voitto ei heltiä helposti, mutta tahtotila tähän on olemassa. Ensin haudataan sotakirveet, jonka jälkeen viimeistellään valtion, väestön ja median parhaat ideat hattutempuksi, jonka jälkeen juhlietaan taas torilla täysin purjein.

Sisältö

Koronan käärinliina	2
Sisältö	3
Alkusanat	5
Mitä opimme pandemiavuosina?	7
Medialukutaito	9
”Luota tieteeseen”	11
Tutkimustulosten manipulointi	14
”Suklaan syönti voi laihduttaa”	15
Koronakorruptio	17
Koronahysteria	28
Pandemian lapset ja nuoret	32
Lupa elää	36
Vapaus alennettuun hintaan	38
”Maskipoliisien” arki.....	39
Hölmöläisten liinanvaihtoviikot	47
Kranttua koronavirus	50
Kosketelkaa toisianne	51
Julkaisun tiedot ja oikeudet	53
Lähteet	55

Alkusanat

Todistamme maailmanlaajuista näytelmää, jossa mielipide tieteestä pohjautuu siihen, mikä tulos saa eniten julkisuutta, rahoitusta ja poliittista nostetta. Varmaa on, että esimerkiksi satojen miljardien suojavaatekauppa jatkuu niin kauan, kun ihmisten irrationaalisilla peloilla voidaan rahastaa. Kriisit hyödynnetään häikäilemättä. Koska todellisuus ei vastaa painettua sanaa – löyhin, virheellisin tai valheellisin perustein tehdyt päätökset synnyttävät väistämättä absurdeja vastareaktioita. Tätä palettia vastaan vaihtoehtojournalismi ja vapaa-ajattelu toimivat tarpeellisena lakmустestinä.

Koko maailma kurittava epidemia, joka kaataa terveitä kuin heinää ei yleensä jätä tilaa tulkinnoille. Ihmishenkiä pelastavat välttämättömät terveydenhuollon prosessit ja suositukset eivät tarvitsisi tuekseen miljardien mainontaa ja algoritmeja, joilla keskustelu rajataan keinotekoisesti. Mielen virukset ovat salakavala epidemia, joka muuttaa ajattelua ja käytöstä huomaamatta. Vaarat, joita uskot kokevasi kuudennella aistillasi, saattavat olla olemassa vain mielikuvissa ja syntyneet Internet-kartellien kaikukammiossa. Tässä sirkuksessa poliitikkojen työ sekä rooli kansan silmätikkuna ei ole helppoa. Heidän tulee ajaa, keskustella ja luovia laaja-alaisesti asioissa, joista eivät tiedä usein enempää kuin äänestäjäkään. Työnkuvaan kuuluu jatkuva pinnallinen uuden tiedon sisäistäminen, jossa vaihtuva kriisi pakottaa pukemaan säännöllisesti uuden takin ylle. Poliitikon on pakko luottaa lobbareiden ympäröimiin avustajiin ja asiantuntijoihin, joiden näkymätön panos hienosäätää prosessia paljon enemmän, kuin annetaan ymmärtää.

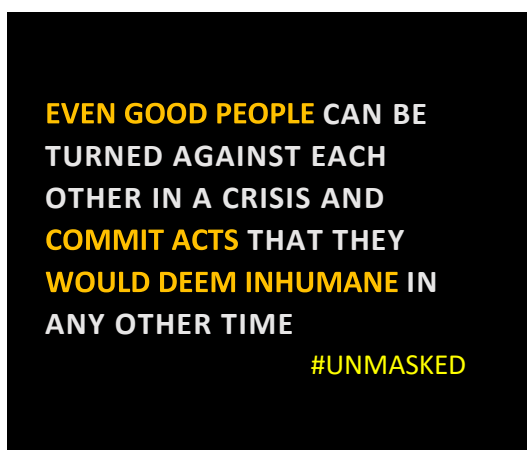
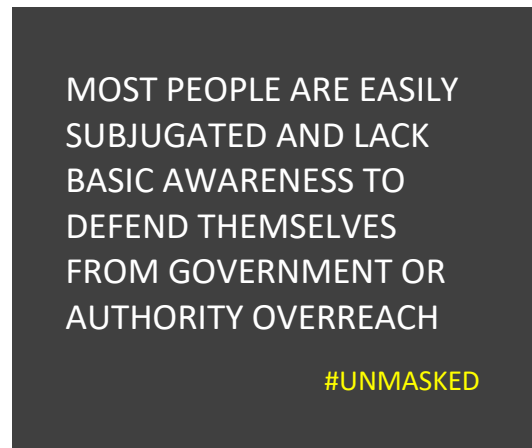
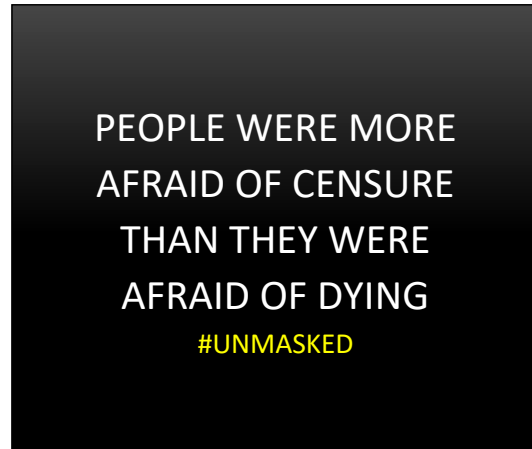
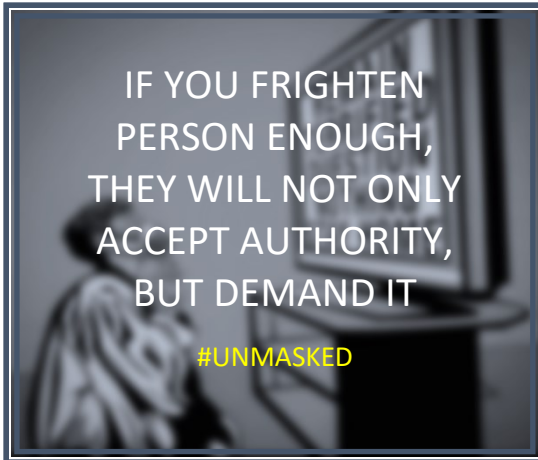
Tutkijat toimivat puolestaan ympäristössä, jossa oma näkemys tulee jättää taka-alalle, ellei se tue vallalla olevaa kulttuuria ja uskomuksia. Lokeroituminen on suojautumiskeino politiikan ja byrokratian paineessa, jossa kiistanalaisen kohteen – keisarin vaatteiden – parametrit asetetaan niin, etteivät tulokset keikuta kokonaiskuvaa. Tilannetta pahentaa kuilu maallikoiden ja asiantuntijoiden välillä. Keskustellaan usein kielellä, jonka vain oppinut ymmärtää tai toisinpäin. Voidellut pressipaketit niellään kritiikittä ja levitetään vaikuttajien ja median siunauksella tieteen viimeisenä sanana, jota maallikon ei tule kyseenalaistaa. Kasvomaskit ovat tarinassa vain vessapaperivuoren huippu, mutta tärkein turhakkeeksi osoitettava lieka, josta punaista lankaa voidaan lähteä kerimään lammas kerrallaan. Iso instituutio, Suomen valtio mukaan lukien voi mennä täysin metsään. On menty aiemminkin ja myös sieltä pois silloin kun on ollut selkärankaa.

Heinäkuussa 2021, Suomi-Finland

Samat pelot. Vain vuosiluku vaihtuu.

Mitä opimme pandemiavuosina?

PEOPLE WHO ARE LABELED
AS "### THEORISTS" OR
CRAZY ARE OFTEN ONLY
AHEAD OF CURVE

#UNMASKED

SCIENCE AND SCIENTISTS
CAN BE AS CORRUPT AND
BOUGHT AS POLITICS AND
POLITICIANS

#UNMASKED

FOLLOWING "SCIENCE" HAS
TURNED INTO SHALLOW
PSEUDO-RELIGION,
WHERE PEOPLE RECITE A GIVEN
MANTRA WITHOUT EVER
QUESTIONING THE CLAIMS

#UNMASKED

HUMANS CAN BE
PERSUADED TO ADAPT TO
ALMOST ANYTHING **IN THE
NAME OF SAFETY** EVEN
WITHOUT PROOF

#UNMASKED

PROPAGANDA IS ALIVE
AND WELL IN 2020-2021.
LIMITLESS INFORMATION
GAVE LIMITLESS TOOLS TO
COMMIT FRAUD, TO LIE
AND MANIPULATE

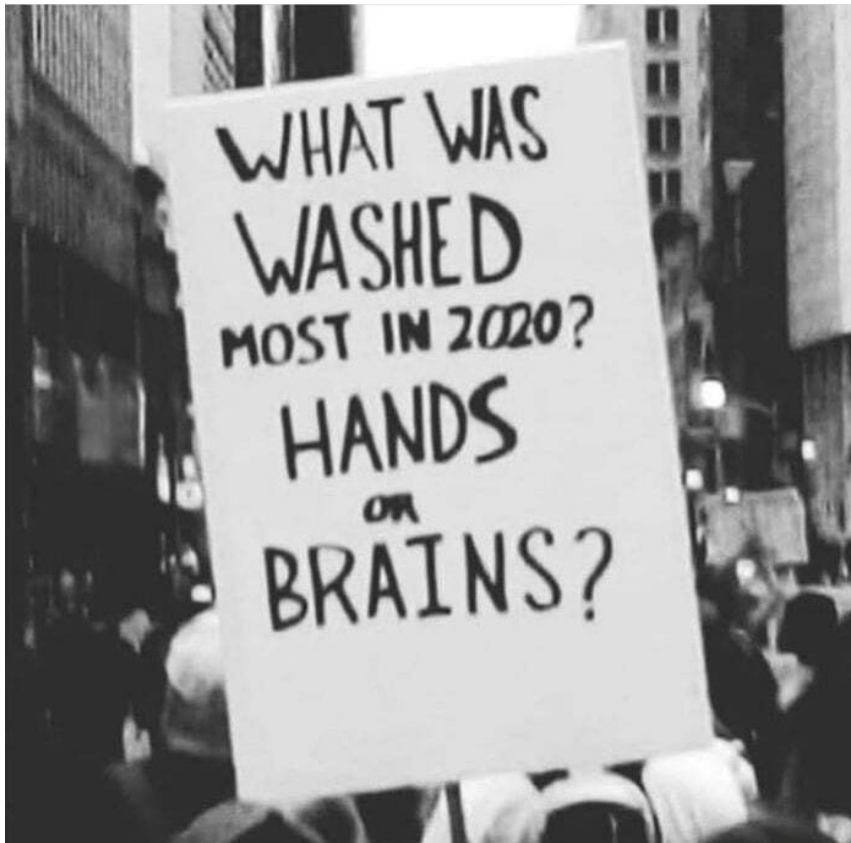
#UNMASKED

MOST PEOPLE ARE GOOD AND
WANT TO **SEE GOOD** IN THE
WORLD, HENCE THEY CAN'T
FATHOM **ILLS OF THE INITIATED**
AND RAW DEPRAVITY THAT LEADS
TO UPPER ECHELONS OF POWER

#UNMASKED

Medialukutaito

Ihmiset, jotka kykenevät puolustamaan itseään, haastavat ympäristöään kysymällä ”onko jokin asia totta vai ei”. Heillä on varaa ilmaista oikea mielipide väärässä paikassa tai toimia tiedon turvin, joka eroaa vallalla olevista käsityksistä. Yksilöt, jotka eivät kykene tai uskalla puolustaa itseään, suodattavat informaatiota konsensuksen kautta. Tämä on yhteisön heikoimpien luonnollinen puolustusmekanismi, jossa totuuden sijaan haetaan vastausta kysymykseen ”hyväksyvätkö heimoni jäsenet valintani?” Massan turvaa tarvitsevan mieltä on helpoin muokata ja hallita toiston avulla. Kun valtavirtojen näkymä peittää jokaisen ruudun yhdellä ”totuudella” ja kaikki tämän vastainen näytetään epänormaalissa valossa, mielipide omaksutaan ensisijaisesti siksi, koska uskotaan muidenkin ajattelevan niin.

Pestiinkö vuonna 2020 enemmän käsiä vai aivoja?

Valtamedian uutisointi kansaa jakavista aiheista erityisesti koronapandemian aikana on ollut irvokas karikatyyri todellisuudesta. Oletusarvoisesti kaikilla esitystasolla on virheitä. Lyhytjännitteinen tiedon sisäistäminen on välttämätöntä informaatiotulvassa, johon sekoittuu klikkikalastelu, viihde, meemit, trollaaminen ja pakkomielteinen huomion hakeminen. Väärän, valheellisen tai harhaanjohtavan tiedon levittäminen on helppoa. Normikansalainen ei selvitä uutisten taustoja, lähteitä tai raportteja, ellei lööppi, luottojulkkis tai valtion uutistorvi näitä noteeraa kissankokoisin kirjaimin.

Mielipiteet *muodostuvat usein ryhmäpaineen ja konsensuksen kautta*. Journalismina myyty pressitiedote niellään kakistelematta, jos se tukee ennakkokäsityksiä. Kaikki näkymästä poikkeava nähdään *vieraana, vaarallisena tai naurettavana*. Jokainen journalisti, lehti, uutiskanava tai mediatalo ei ole automaattisesti epäluotettava. Suomessa päämedioihin voi varauksin edelleen luottaa riippuen aiheesta. Poliitikka ja kytkökset ovat yleensä niin läpinäkyvät, että Suomineito tietää milloin sille syötetään pajunköyttä. Rajattu kakku tarkoittaa, ettei markkinajohtajilla ole määrättömästi varaa tehdä pesäeroa äänekkäisiin ryhmiin sivussa. Vaihtoehtomedia ottaa kyllä kopin, jos jotain asiaa ei käsitellä rehellisesti tai jätetään kertomatta.

Valtajournalismi elää kuitenkin kuplassa, jossa toimittamisen menestysreseptejä hiotaan toiston kautta tehokkaammaksi, kunnes mielipiteitä ei enää erota faktoista. Samat mekanismit pätevät eri tavoin marginaalimedioissa, joiden on yleensä erotuttava voimakkaalla agendalla, jotta kohderyhmä tavoitetaan ja pieni toimija pysyy pinnalla. Krooninen luottamuspuola kummallakin puolella kumpuaa siitä, että taho myy itsensä neutraalina tai objektiivisena lähteenä – ollen kaikkea muuta.

Uskottavuus ailahtelee marginaaleissakin toistuvasti. Nopeassa uutissyklissä virheellistä tietoa levitetään usein tahattomasti. Toisaalta tämä muistuttaa etäisesti tieteentekoa. Ensinnä esitetään villikin hypoteesi, joka annetaan valtavan anonyymien massan käsiteltäväksi, joka poimii jyvät akanoista. Jos sisältö kestää kritiikin tai sillä on muuta arvoa, idea jalostuu ja virheet korjautuvat. Täysin vääräkin tieto kertoo missä totuuden rajat menevät, jota kautta voi arvioida uusien väitteiden luotettavuutta. Kolikon molempia puolia tarvitaan – sekä valtamediaa, että vaihtoehtokanavia – jotta pirstaleista näkymää tapahtumiin voidaan kalibroida. Kun ruudun sulkee edes hetkeksi, maailma näyttää edelleen suhteellisen rauhalliselta. Jos esimerkiksi maskeja ei olisi kenelläkään kasvoilla, kadulle astuessaan juuri mistään ei voisi päätellä, että on maailmanlaajuinen vakava pandemiatilä. Kukin voi tykönsä pohtia, mistä tämä kertoo.

FIN-UNMASKED 2021

MEIDÄT VOIDAAN VIEDÄ VALEILLA SOTIIN. MEIDÄT VOIDAAN
VIEDÄ VALEILLA SENSUURIIN. MEILTÄ VOIDAAN VIEDÄ VALEILLA
VAPAUTEMME – VAIN TURVALLISUUTEEN VEDOTEN.

”Luota tieteeseen”

”Follow the science”, *luota tieteeseen* tai toisin muotoiltuna *”tutkittua tietoa”*. Näillä iskulauseilla ja ”asiantuntijoiden” mainoslauseilla on myyty viime vuosisadalla kaikkea nyt vaaralliseksi tiedettyä tai kiellettyä kokaiinista asbestiin. Huono tai hatara ”tiede” on äärimmäisen helppoa piilottaa pintatarkastelun kestävään koristeluun. Tieteenteko pohjautuu pitkälti luottamukseen ja yhdessä sovittuihin käytäntöihin sekä instituutioiden ansaittuun arvostukseen. Toisaalta se voi olla hyvin sekavaa. Eri tulokset samasta aiheesta voivat asettua näennäisesti vastakkain ja olla silti kaikki oikeassa. Erityisesti omaa terveyttä koskevien valintojen pohjalla ei saisi olla automaattisesti aina se tutkimus, joka saa eniten julkisuutta. Valitettavasti tämä on todellisuutta. Toisto muuttaa valheet epäilyksi, epäilyt huhuiksi, huhut tarinoiksi ja tarinat lopulta totuudeksi. Verkko pysyy kasassa, koska pajunköyden punojat lainaavat uskottavuutta toisiltaan kehää kierteen.

FIN-UNMASKED 2021

HENKILÖ JOKA USKOO VIRALLISEEN SANAAN KRITIIKITTÄ,
SAATTAA KOKEA OLEVANSA TIETEEN YLIN YSTÄVÄ, VAIKKA
TOSIASIASSA KÄYTÖS MUISTUTTAA ENEMMÄN MAINONNAN
OHJAAMA TRENDIÄ JA PAHIMMILLAAN KULTTIA.

The image shows two vintage cigarette advertisements. The left advertisement features a smiling doctor in a white coat and glasses, holding a pack of Lucky Strike cigarettes. Below him, the text reads: "20,679* Physicians say 'LUCKIES are less irritating'" and "It's toasted" with a subtext "Your Throat Protection against irritation against cough". The right advertisement features a doctor in a white coat and tie, holding a lit Camel cigarette. Above him, a yellow box contains text: "He's one of the busiest men in town. While his doctor says only three hours 2 to 4, he's actually on call 24 hours a day. The doctor is a scientist, a diplomat, and a friendly sympathetic human being all in one, no matter how long and hard his schedule." Below this, the text reads: "According to a recent Nationwide survey: MORE DOCTORS SMOKE CAMELS THAN ANY OTHER CIGARETTE". At the bottom, there is a small illustration of a woman and a pack of Camel cigarettes, with text: "Your 'I-Zone' Will Tell You..." and "It's your proving ground for any cigarette. See if Camels don't suit your 'I-Zone' in a 'Z'."

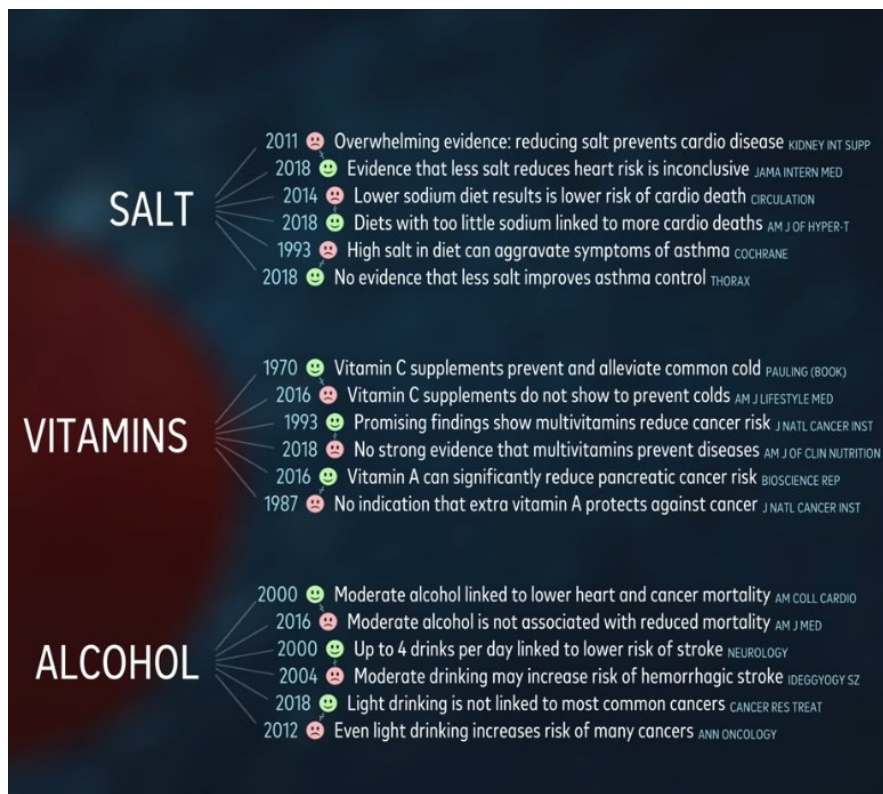
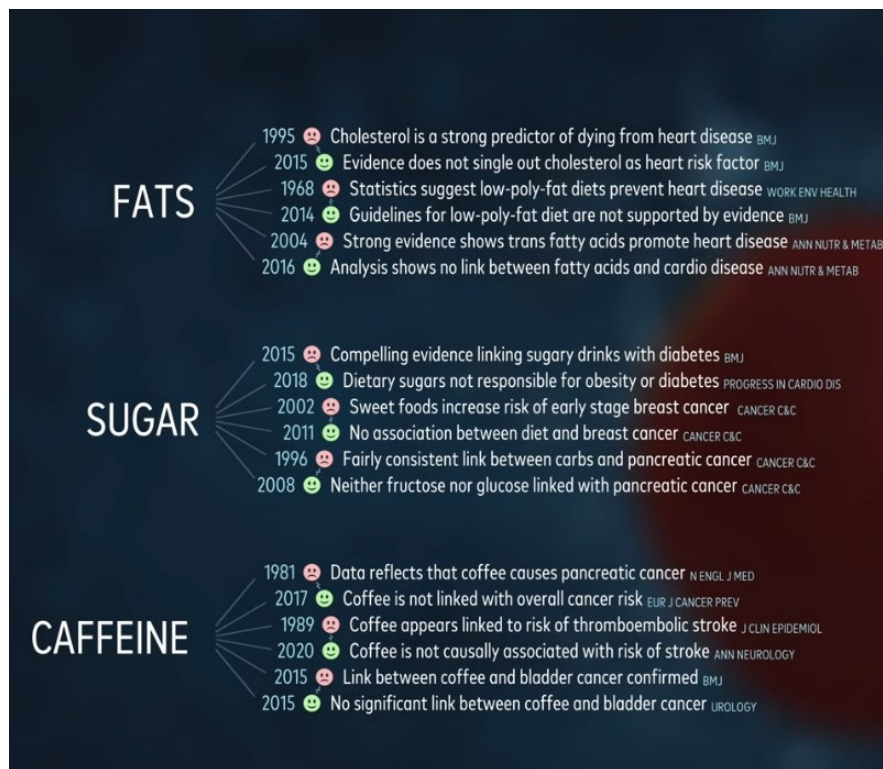
Takavuosien tupakkamainontaa. ”Yli 20 000 tohtoria ei voi olla väärässä”

Syitä tiedon vääristymiselle on lukemattomia. Pätevä tutkimus kestää päivänvalon. Heikkoa tieteentekoa täytyy suojella kaikin keinoin. Kehitetty kaava vedättämiseen on lähes täydellinen. Aiheeseen vaikuttavia muuttujia lisätään, kunnes haluttu tulos voidaan leipoa vaivatta. Jos ennusteet eivät osu oikein, joukosta löytyvät aina tekijät, joilla "väärä" tulos voidaan jälkikäteen muuttaa todisteeksi jopa täysin päinvastaisesta ilmiöstä. Kun yksi tuhannesta ennustuksesta osuu harvoin kohdalleen, tämä nostetaan paraatipaikalle. Aihe tulee myös myydä niin monimutkaisena, ettei maallikon soisi sitä ymmärtävän pintaa syvemmin. Kriittiseen ajatteluun kannustamisen sijaan vedotaan auktoriteettiin. Yksi vilkaisu historiaan osoittaa kuinka uskomukset ja vallalla oleva kulttuuri voivat luoda kokonaisia tieteenhaaroja, joilla on vähän tekemistä todellisuuden kanssa. Tieteenteon ja politiikan välisen yhteistyön luotettavuus vaihtelee. Suomessa ollaan kohtuullisen läpinäkyviä ja toisaalta sinisilmäisinä maailmanjärjestöjen talutusnuorassa. Uusi virallinen selvitys, joka pyörtäisi miljardien elämään vaikuttaneet päätökset kerrasta koronapandemiaan liittyen, romuttaisi instituutioiden uskottavuuden kulissit. Tästä syystä totuus tulee usein esiin vasta jälkikäteen ja suunnasta, jota kukaan ei olisi osannut odottaa.

Kirjailija Michael Crichton, joka opiskeli lääkäriksi koskaan harjoittamatta ammattia, kritisoi vuonna 2003 ankarasti tieteellistä "konsensusta".

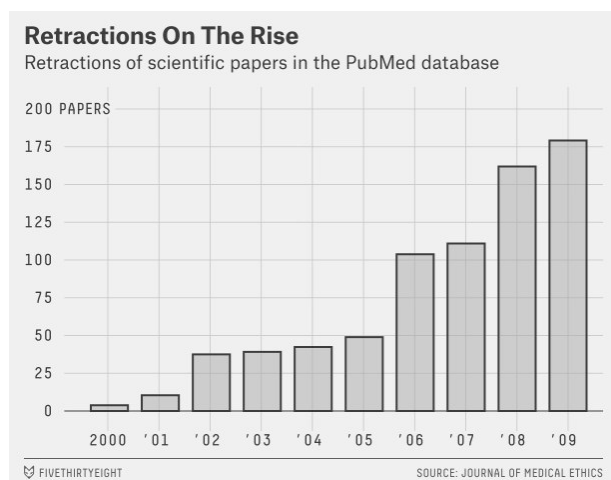
"Haluan nyt hetken puhua tieteellisestä konsensuksesta, joka nostetaan yhä useammin keskusteluissa esiin. Katson niin sanotun konsensustieteen olevan tuhoisa kehityssuunta, joka pitäisi pysäyttää alkuunsa. Historiallisesti enemmistön mielipiteeseen vetoaminen on ollut roistojen ja puoskareiden ensimmäinen pakoreitti. Konsensukseen vetoaminen on keino välttää aitoa keskustelua, väittämällä lähtökohtaisesti, että asia ja johtopäätökset ovat tieteessä käsitelty loppuun eikä lisättävää ole. Kun kuulet milloin tahansa "tieteen tietävän" jonkin asian, pidä lompakostasi huolta, sillä tämä viittaa vilunkiin. Tieteen teolla ei ole mitään tekemistä konsensuksen kanssa, joka kuuluu politiikkaan. Tiede päinvastoin tarvitsee vain tutkijan, joka sattuu olemaan oikeassa. Tämä tarkoittaa, että hän tuottaa tuloksia, jotka voidaan todentaa reaali maailman testien kautta oikeaksi. Tieteessä konsensus tämän mekanismin ulkopuolella on merkityksetön. Olennaista ovat toistettavat tulokset. Parhaat tieteentekijät kautta historian ovat tehneet läpimurtoja nimenomaan poiketessaan konsensuksesta. Konsensustiedettä ei ole olemassa. Jos kyseessä on tieteentekijöiden mielipide, tämä ei ole tiedettä. Jos jokin on tiedettä, sillä ei ole mitään tekemistä tieteellisen konsensuksen kanssa."

Michael Crichton
Aliens Cause Global Warming, 2003¹

Tiede on hyvin harvoin täysin samaa mieltä mistään asiasta. Tästä todisteena tutkimukset rasvojen, sokerin, kofeiinin, suolan, vitamiinien ja alkoholin vaikutuksesta terveyteen. Neil Halloran: Degrees of Uncertainty

Tutkimustulosten manipulointi

Tieteellisiä papereita vedetään julkaisusta yhä useammin. Takaisinvetojen määrä kymmenkertaistui vuosina 2001–2009. Vaikka seula voi olla tiukempi, tiedejulkaisujen toimittajien mukaan taso on yleisesti laskenut.

FiveThirtyEight.²

Tieteellisten julkaisujen määrä on valtava ja vertaisarviointiin käytettävä aika rajallista. Tutkimus voi jäädä julkaisematta tai joutuu karsimaan olennaista tietoa, jos se sotii tiedeyhteisön kulttuuria tai politiikkaa vastaan. Suuri organisaatio toisaalta asettaa rajat manipuloinnille. Esimerkkinä CERNin kaltainen tutkimuslaitos on uskottava, koska sen tuottamat tulokset perustuvat ainutkertaiseen vuosikymmeniä kestäneeseen ponnisteluun.

Yksittäisten epäpätevien tulosten läpimenoista ei voida päätellä suoraan mitään tieteenteon yleisestä tasosta, vain viitteitä toimintaympäristöstä. Tilannetta voi verrata siihen, kuinka luotettavaa käteisraha on huolimatta väärennöksistä. Ongelmat ovat paljon syvemmällä, jos merkittävillä instituutioilla on ”rahanpainokone”, jolla säädellään tieteen markkinoita korkeimman tarjouksen mukaan. Jotta tutkimustuloksia pystyy arvioimaan edes päällisin puolin, on syytä sisäistää tilastollisen merkitsevyyden käsite. Jotta tutkimus täyttää julkaisukynnyksen, sen mitattujen tulosten ei tulisi syntyä sattumalta yli 1/20 (0,05) todennäköisyydellä. Puhutaan p-arvosta. Mitä pienempi luku on, sitä varmempia tulokset ovat. Vastaavasti suuri p-arvo viittaa siihen, että samaan tulokseen voitaisiin päätyä sattumalta. Pieni p-arvo ei kerro, ovatko tulokset tärkeitä käytännössä. Esimerkiksi, se että kypärä suojaa päätäsi todistetusti kolhuilta ei tarkoita, että jalankulkijoilla tulee olla kypäräpakko. P-arvon voi ”väärentää”. Kyse on P-hakkeroinnista (engl. p-hacking),³ jossa manipuloidaan muuttujia, kunnes arvo alittaa julkaisukynnyksen. Tätä voi testata itse käytännössä FiveThirtyEight artikkelissa ”Science Isn’t Broken”, joka käsittelee tieteenteon ja julkaisemisen porsaanreikiä.²

FIN-UNMASKED 2021

KALAVALE MUUTTUU TOISTOLLA TOTUUDEKSI, KOSKA KAIKKI
YMPÄRILLÄ OVAT SAMAA MIELTÄ SAALIIN SUURUDESTA

”Suklaan syönte voi laihduttaa”

Tohtori ja journalisti John Bohannon tuotti vuonna 2015 käytännön pilana ja meta-testinä ”tutkimuksen”, joka osoittaa suklaan syönnin vähentävän painoa ja kolesterolia sekä parantavan elämänlaatua monin tavoin.^{4,5,6} Tutkimus julkaistiin lähes välittömästi ja sitä jopa kehuttiin, mutta on todellisuudessa roskatiedettä. Tekijöiden motiivina oli osoittaa, kuinka tieteelliseen journalismiin ja mediaan ei tule luottaa sokeasti. Suklaatutkimus oli viraalihitti yli 20 maassa ja päättyi merkittävien

SUKLAATUTKIMUS, JONKA RAFLAAVAT TULOKSET LEIVOTTIIN JULKAISUKUNTOON KAHESSA PÄIVÄSSÄ, PÄÄTYI KRITIIKITTÄ YLI 20 MAAN SUURTEN AIKAKAUSILEHTIEN KANSIJUTUKSI.

julkaisujen kansijutuksi. Koehenkilöille asetettiin satunnaisesti tietty dieetti, joita heidän tuli noudattaa kolmen viikon ajan. Ensimmäinen ryhmä söi

vain vähähiilihydraattista ruokaa. Toinen dieettiryhmä söi tämän lisäksi yhden suklaapatukan päivässä. Kontrolliryhmä ei muuttanut ruokavaliotaan. Datan pohjalta haluttu tulos saatiin kasaan parissa päivässä. Suklaan syönte vähensi painoa 2,2 kiloa kolmessa viikossa ja ”todisti” sen laihduttavan vaikutuksen. Paperi lähetettiin 20 tieteellisen julkaisuun, joista usea hyväksyi sen alle 24 tunnissa – luonnollisesti ilman vertaisarviointia. Maksua vastaan tutkimus olisi saanut vieläkin enemmän näkyvyyttä ja samalla uskottavuutta. PR-kampanja, lehdistötiedote ja kontaktit journalisteihin, jotka ovat julkaisseet vastaavaa sisältöä dieeteistä viimeisteli kampanjan. Tieto suklaan laihduttavasta vaikutuksesta levisi maailmalle yhdessä yössä.

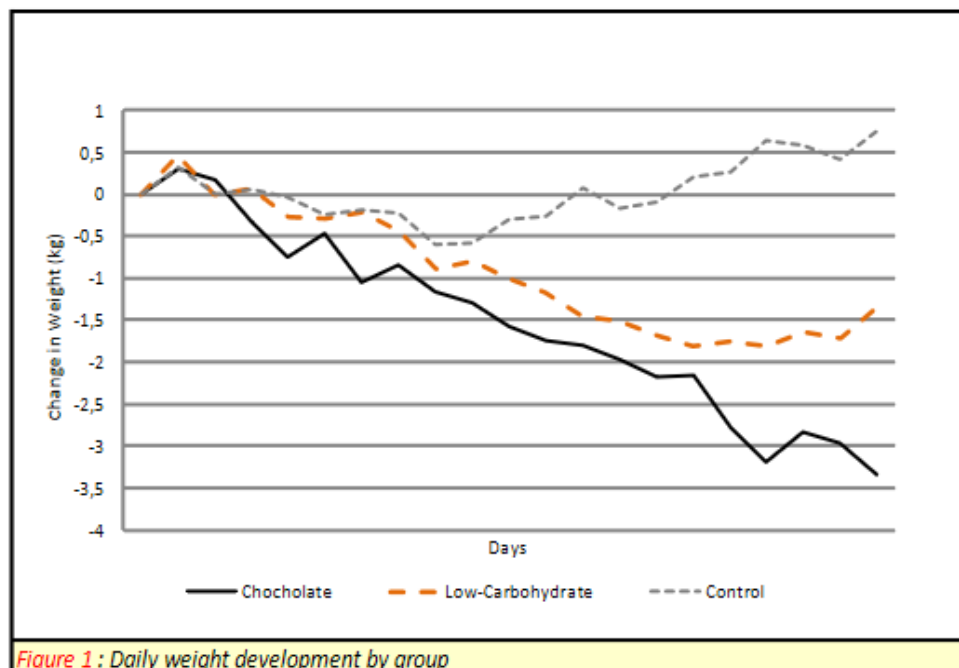

Figure 1: Daily weight development by group

Kaavio John Bohannonin ”suklaatutkimuksesta”, josta ilmenee painonmuutos ryhmittäin.⁴

Miten tilastollisesti merkitsevä tulos suklaan terveystaikutuksista saatiin kasaan? Kyse on tieteenteon vanhimmasta kikästä, jossa pienestä kohderyhmästä taltioidaan suuri määrä eri muuttujia. Kokeen suoritti loppuun vain 15 henkilöä, joihin liitettiin 18 parametria laidasta laitaan, kuten unen laatu ja yleinen hyvinvointi. *Koehenkilöiltä ei kuitenkaan kysytty edes mitä he söivät testijakson aikana.* Bohannon vertaa mittaustapaa lottoamiseen. Yksi kuponki harvoin osuu oikeaan ja tuottaa halutun tuloksen. Tarpeeksi kuponkeja rustaamalla – toisin sanoen muuttujia yhdistelemällä – voidaan löytää merkitsevä syy-seuraussuhde, jolla paperi menee teknisesti seula läpi, vaikka metodit olisivat ala-arvoisia.

HUFFPOST Log In Join HuffPost

Chocolate Weight Loss Study's Authors Reveal Report Was Fake (UPDATE)

ANI

ROBERTHOETINK VIA GETTY IMAGES

UPDATE: May 29 — The author of the study, John Bohannon, [recently revealed](#) that the clinical trial he ran along with his colleagues (mentioned below) was not a real study, but an experiment conducted to prove the lack of investigation and inaccurate science published online when it came to diet research.

”Suklaalahdutus tutkimuksen tekijät paljastavat sen olleen huijaus”. HuffPost India, 31.3.2015

Koronakorruptio

Siivousryhmä puhdistaa pöytiä Euroopan parlamentissa, Brysselissä, 8.7.2020.
Geert Vanden Wijngaert/Bloomberg

”Nyt se sitten vihdoin selvisi: sikainfluenssauhkaa ei todellisuudessa ollutkaan. Ainakaan siinä määrin kuin media, poliitikot ja lääketieteen ammattilaiset uhan vaarallisuudesta varoittelivat. Mutta kuka oikein hyötyi possujen kärsillä ja saparoilla lietsotun hysterian ylläpitämisestä? Päätöksenteosta tulee kiihotetun kansanjoukon lepyttämisen airut. Sanaparsi ”mitä jos” onkin yksi tehokkaimmista holtittoman rahanmenon oikeuttavista taikasanoista. Esirippu laskee ja lääketeollisuus kumartaa katsomossa töllöttäville aivottomille lampaille. Lääketeollisuus on yksi vaikutusvaltaisimmista nykypäivän poliittisista viiteryhmistä ja se toimii samalla paperisella polttoaineella kuin mikä tahansa kapitalistinen instituutio – rahalla. Samalla kun rikkaita länsimaita suitsutetaan erektio- ja elintapatautilääkkeillä, ei kehitysmaihin tahdo riittää edes historiallisen kehityksen näkökulmasta yksinkertaisimpia lääkkeitä ja rokotteita. Suomenkin 100 miljoonan possurokoterahalla olisi ollut mahdollista estää lukematon määrä lapsikuolemia kehitysmaissa. Toinen vaihtoehto olisi ollut laittaa rahat kotimaassa ennalta ehkäisevään sosiaalityöhön, päihdetyöhön ja terveysvalistukseen. Nämä jos mitkä ovat todellisia ”mitä jos” arvoisia resurssikohteita. Ehkä saamme vielä oikeudenmukaisuutta rahanmenoon, kunhan kansa saa taakseen miljardien arvoisen lobbauskoneiston, jolla voidella päättäjiä?”

Sanna Marin
Raharikas lääketeollisuus. 2010^Z
Julkaistu Debatissa 3/2010

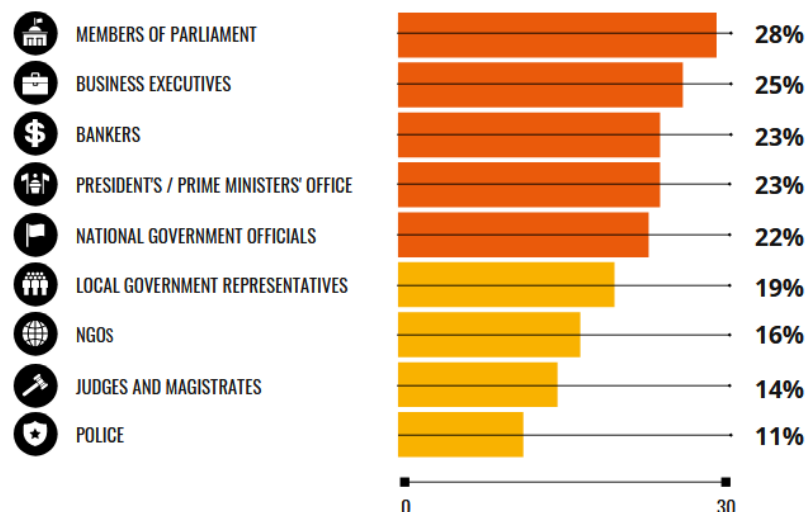
On häkellyttävää todistaa, kuinka tahot, joiden valtapelit tai epäpätevyys on osoitettu moneen otteeseen – ovat pandemian aikana muuttuneet kaikkitietäviksi guruiksi. Terveystuotteita valmistavien yritysten etu ei ole tuottaa harmia ja lähtökohtaisesti ala toimii eettisesti. Hyvistä aikeista huolimatta tuotto maksimoidaan kriisien aikana. Transparency International -järjestö selvitti syksyllä 2020 COVID-pandemiaan liittyvää korruptiota ja väärinkäytöksiä koko maailmassa⁶⁷ sekä näkemyksiä korruptiosta Euroopan unionissa lokakuussa.⁸ Syyskuussa 2020 vahvistettuja tapauksia oli yhteensä 19: Afrikassa 4, Euroopassa 7, Latalalaisessa Amerikassa 5, Pohjois-Amerikassa 1 ja Aasiassa 2. **Pääasiassa suojavaatteisiin, maskeihin ja sairaanhoidon varusteisiin liittyvien rikollisten tai epäeettisten kauppohen**

SUOJAVAATEKORRUPTION
RAHOILLA OLISI VOITU OSTAA
50 000 HENGITYSKONETTA
SYKSYLLÄ 2020

rikollisten tai epäeettisten kauppohen rahallinen arvo oli noin 1,1 miljardia dollaria. Näillä varoilla voisi ostaa 50 000 hengityskonetta. Kaikissa kyselyyn osallistuneissa 27 valtiossa korruptio oli

vastaajien mielestä lisääntynyt pandemian aikana. Kyselyyn osallistui 40 000 ihmistä. Kolmasosa (29 %) kansalaisista on turvautunut henkilökohtaisiin suhteisiin ja 6 % lahjuksiin saadakseen hoitoa tai muita etuja. Suojavaatteisiin liittyvä korruptio on yleistä. Tuotteita valmistetaan heikoista materiaaleista ja niitä myydään laatuaan parempina. Hankintasopimuksia on ylihinnoiteltu ja konsulttipalkkiot ovat valtavia. Varusteita hamstrataan, joka on nostanut hintoja. Riippumatta korruption todellisesta laajuudesta, luottamus valtaan kärsii, jos kansaa ei kuunnella.

CORRUPTION BY INSTITUTION*

*Percentage of people who think most or all people in the following institutions are corrupt

Transparency International kysyi 40 000 EU:n kansalaiselta 27 maassa näkemyksiä korruptiosta keväällä 2021. 19–28 % katsoi, että kaikki tai valtaosa hallituksesta ja kabinetista, yritysjohtajista, pankkiireista ja virkamiehistä on korruptoitunut. 7 % oli turvautunut lahjuksiin ja kolme kymmenestä suhteisiin saadakseen hoitoa tai palvelua.⁸

"Finnairin lentokone toi kirurgisia maskeja ja hengityssuojia Kiinan Quangzhousta 15. huhtikuuta 2020." Kuva: Petteri Sopanen / Yle

Suomi

Isot maat takavarikoivat Suomen maskitoimituksia ensimmäisenä koronakeväänä – "Joku veti välistä ja raha ratkaisi": Ainakin Saksa, Ranska, Hollanti, Kiina ja Yhdysvallat takavarikoivat toimituksia. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin (PPSHP) hankintapäällikkö Juha Putkosen mukaan viime kevät oli kaoottinen. "Meiltä jäi saamatta kymmeniä tilauksia. **Tilaus oli jo tehty, mutta joku veti välistä ja raha ratkaisi.** Esimerkiksi kirurgisten maskien hinta oli jopa 2–3 euroa, kun normaali hinta on noin viisi senttiä." – MTV Uutiset, 5.5.2021⁶⁶

Valtio osti kiinalaiset hengityssuojat ulosotto-velkaiselta liikemieheltä: Kauneusklinikkayrittäjän mukaan Huoltovarmuuskeskus maksoi miljoonia euroja väärälle tilille. – Suomen Kuvalehti, 8.4.2020⁹

Suomen huoltovarmuuskeskuksen johtaja eroaa maskikauppojen takia: Suomen huoltovarmuuskeskuksen johtaja erosi, koska miljoonia **maksaneet kiinalaiset maskit osoittautuivat käyttökelvottomiksi sairaaloissa.** – Reuters, 10.4.2020¹⁰

Huoltovarmuuskeskuksen kahdelle johtoryhmän jäsenelle potkut hengityssuojainkohun seurauksena: Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) hengityssuojainkohun seurauksena kauppoja tehneet johtoryhmän jäsenet erotettiin yksimielisesti. **Hankinnoissa ei ole noudatettu hankintalakia, Huoltovarmuuskeskuksen sisäistä ohjeistusta eikä hyvää tapaa.**

– Yle, 8.5.2020¹¹

Valkoinen talo, Yhdysvallat. shutterstock

Yhdysvallat

Liittovaltion virastot ovat palkanneet kokemattomia urakoitsijoita hankkimaan suojaimia. Tämä on ruokkinut maskien mustaa pörssiä ja nostanut hintoja. Vaikka on olemassa ylihinnottelua estäviä lakeja, **lait eivät koske valtion tekemiä kauppvoja.** Lakimiehet voivat tienata jopa 200 000 dollaria toimeksiantoa kohden.

– ProPublica, 1.5.2020¹²

Valkoisen talon ”vapaaehtoistyöntekijä”, jolla ei ole kokemusta terveydenhuollon tarvikkeista, sai 2,4 miljoonaa dollaria niiden hankintaan: Höllennetyt hankintaprosessit nopeuttavat varusteiden saamista, mutta antavat virastoille mahdollisuuden ohittaa tarjouskilpailu. **Tuotteita on ostettu tahoilta, jotka eivät ole kyenneet toimittamaan niitä tai välineet ovat laadultaan tai ominaisuuksiltaan riittämättömiä.** – ProPublica, 26.6.2020¹³

Liittohallitus tarjoaa rahaa startup-suojavarusteyrityksille: Voit tehdä miljoonia ostamalle maskeja Kiinasta ja myymällä ne valtiolle. – ProPublica, 11.7.2020¹⁴

Yli puolet julkisista COVID-19-sopimuksista myönnetty kilpailuttamatta: Viranomaiset myönsivät 53 % pandemiaan

liittyvistä hankinnoista kilpailuttamatta – arvoltaan 9 miljardia dollaria. – Nextgov, 29.7.2020¹⁵

Iso-Britannia

Yhdistyneen kuningaskunnan terveydenhoidon hankintaviranomainen myi sivussa yksityisesti suojavaarusteita: Brittien kansanterveyslaitoksen, **National Health Servicen hankintajohtaja perusti yrityksen hyötyäkseen suojavaatekaupoista koronaviruspandemian aikana.**
– The Guardian, 1.5.2020¹⁶

Oikeusistuin: Iso-Britannian hallitus rikkoi lakia, kun se ei julkistanut suojavaatesopimuksiaan: Miljardien puntien arvoiset valtion suojavaate- ja varustekaupat tehtiin vailla valvontaa. Kauppoja saivat epämääräiset yritykset, joilla ei ollut mitään kokemusta terveydenhoidon välineistä ja tuotteet olivat heikkolaatuisia tai kelvottomia. – Reuters, 19.2.2021⁶⁸

Huoli turvallisuudesta esti 50 miljoonaan terveydenhuoltoon ostetun maskin käytön: NHS Englandin työntekijöille ostetut maskit sopimattomia sairaalakäyttöön. 252 miljoonan punnan **sopimuksen takana valtion neuvonantaja, joka oli myös maskit myyneen suojavaateyrityksen hallituksen konsultti.**
– BBC, 6.8.2020¹⁷

Valtio myönsi 43,8 miljoonan punnan COVID-19 hankintasopimuksen yritykselle, joka ei ole toiminnassa: Iso-Britannian terveyslaitos sekä sosiaali- ja terveyslaitos (DHSC), **myönsivät käsihuuhtesopimuksen ilman kilpailutusta yrityksellä, jolla ei ollut toimintaa vuodesta 2017 lähtien**, ja jolla oli vain yksi hallituksen jäsen. – Byline Times, 2.9.2020¹⁸

Iso-Britannian viranomaiset käyttivät 364 miljoonaa puntia haalareihin, mutta toimittivat vain 432 000 kappaletta: **Hallitus maksoi korona-ajan suojahaalareista 40–60-kertaisen ylihinnan, 840 puntia per haalari.** – Byline Times, 1.9.2020¹⁹

Yrityksillä kymmenkertainen mahdollisuus sopimukseen nopeutetun väylän kautta, jota käyttivät viranomaiset, ministerit, ylähuoneen jäsenet ja asiantuntijat: Iso-Britannian valtiontalouden tarkastusviraston (NAO) raportti paljastaa, että **COVID-19**

hankintoja varten oli perustettu nopeutettu väylä, joka antoi huomattavan edun siihen valituille yrityksille.

– UK in a Changing Europe, 3.10.2020²⁰

Kiina

1,4 miljardin dollarin maskikauppa tuottava sisäpiirille. Lobbaajat eivät raportoi hankintasopimuksia. Viranomaiset Yhdysvalloissa pihtaavat julkista tietoa: Kalifornian kuvernööri kertoi, maskit oli hankittu lupauksen mukaisesti. Liittovaltio paljasti, että **Kiinasta tilatut maskit eivät läpäisseet Kansallisen työturvallisuus- ja työterveyslaitoksen (NIOSH) testejä.** – California Globe, 28.5.2020²¹

Viranomaiset myönsivät poikenneensa hankintaprosessista Kalifornian ja kiinalaisen yrityksen kanssa miljardin maskikaupassa: Vuotaneet dokumentit paljastavat Kalifornian päättäjien ja Kiinan poliitikoiden väliset **tuttavalliset suhteet miljardin dollarin maskikaupan yhteydessä.**

– Judicial Watch, 5.1.2021²²

Työntekijä valmistaa kasvosuojaimia Handanin kaupungissa sijaitsevassa tehtaassa, Hubein provinssissa. Str/AFP via Getty Images

Saksa

Saksalainen lainsäätävä astuu virasta suojavaarusteisiin liittyvän hankintaskandaalin takia: **Saksan liittopäivien edustajan omistama yritys tienasi raporttien mukaan 250 000 euroa palkkioina suojavaatekaupoista** valtion ja kahden yrityksen välillä. Kauppojen paljastuttua, edustaja astui virastaan.
– Brussels Morning, 9.3.2021²³

Saksan maskiskandaali: eettisiä normeja rikottu anteeksiantamattomasti: **Maskikauppoihin liittyvä poliittinen skandaali repii Saksaa hallitusta.** Hankintoja hoitaneet kaksi poliitikkoa erosivat virastaan ja tutkinta aloitettiin. **Toinen tienasi 250 000 euroa ja toista syytetään lobbaajalta saadusta 600 000 euron lahjuksesta.** – Deutche Welle, 11.3.2021²⁴

Italia

22 miljoonan euron maskihuijaus Italiassa johti kolmen henkilön pidätykseen dramaattisessa operaatiossa: **5 miljoonaa käyttökelvotonta FFP2-hengityssuojainta ja 430 000 suojavaatetta hankittiin väärentämällä sertifikaatit.**
– Agenzia Italia, 3.3.2021²⁶

Italia aloittanut tutkinnan 1,25 miljardin euron suojavaarustekaupoista Kiinan kanssa. Liikemiehet nettosivat syytteiden mukaan kymmeniä miljoonia euroja laittomina palkkioina varmistaessaan sopimukset: **Roomalaisten syyttäjien mukaan neljä italialaista yritystä ”toimivat laittomasti suojavaatekauppojen välittäjänä Italian ja kiinalaisten yritysten yhteisliittymän välillä”** – Financial Times, 18.2.2021²⁵

When you have zero corruption
because you call it "lobbying"

Se fiilis, kun korruptio ei vaivaa, koska kutsut sitä "lobbaamiseksi"

Belgia

Brysselin syyttäjänvirasto on aloittanut rikostutkinnan liittovaltion puolustusministeriön ostamasta 15 miljoonasta kasvomaskista Luxemburgilaiselta yhtiöltä: **Belgian puolustusministeriö myönsi maskikaupan tarjouskilpailun ohi maan ulkopuoliselle tuntemattomalle yhtiölle, jonka osoite oli postilokero.**

– The Brussels Times, 20.6.2021²⁷

Belgian terveysministeri: "15 miljoona apteekkareille jaettua maskia saattavat sisältää myrkkijä, eikä niitä tulisi käyttää: Maskeissa käytetään titaanioksidia niiden värjäämiseen valkoiseksi ja hopeaa antibakteeristen ominaisuuksien takia. Tutkijan väittelevät edelleen siitä, kuinka harmillisia hiukkaset ovat ihmiselle. – The Brussels Times, 25.2.2021²⁸

Itävalta

Rikostutkinta: Itävaltalainen FFP2-hengityssuojainten valmistaja myi kiinalaisia tuotteita ”Itävallassa valmistettuina”: Valtionsyyttäjä epäilee yhtiötä laittoman työvoiman käytöstä ja vakavasta kaupallisesta petoksesta. **Kiinasta hankitut FFP2-luokan maskit oli paketoitu uudestaan ja myyty Itävallassa tehtyinä korkeampaan hintaan”** – Euronews, 4.3.2021²⁹

Slovenia

Slovenian hallitus keskellä suojarustehankintaskandaalia. Raportti osoittaa laajan poliittisen vaikuttamisen hankintoihin liittyen.: Slovenian talousministeriä syytetään väliintulosta hyödyke- ja varantoviraston 8 miljoonaan euron arvoisessa hengityskoneisiin liittyvässä kaupassa. **Valtion työryhmän jäsen oli lisäksi painostanut virastoa ostamaan miljoona FFP2-suojainta tietyltä yhtiöltä.** Ministeri kiisti kaikki syytökset, eikä suostunut eroamaan. – Total Slovenia News, 25.4.2020³⁰

Bangladesh

N95-maskihuijaus: Komissio asetti kuusi valtion viranomaista sekä maskeja toimittaneen yrityksen hallituksen puheenjohtajan matkustuskieltoon.: Kansainvälisen terveydenhoidon komponentteja valmistavan JMI Hospitalin tuli toimittaa valtion kaupassa 50 000 kappaletta N95-hengityssuojainta, mutta **lähetti tätä vastoin reilut 20 000 tavallista kasvomaskia, jotka oli pakattu N95-maskeina.** Bangladeshin ministeriön asettama **selvityskomissio raportoi heinäkuussa 2020, että kyseessä oli suunniteltu huijaus.** – Dhaka Tribune, 5.10.2020³¹

Etelä-Afrikka

Etelä-Afrikka: Yli 650 yritystä korruptiotutinnan kohteena. Sopimuksien yhteisarvo 420 miljoonaa euroa. Kiistanalaiset suojavaatekaupat peruttiin korruptiotutinnan päätteeksi, jonka lisäksi **työryhmät selvittävät useita tapauksia, joissa tuotteita on ylihinnoiteltu.** Useita virkamiehiä on erotettu. Gautengin provinssin pääministeri David Makhura kertoo, että ”Tämä ei vaikuta siltä, että rikokset tapahtuivat tuosta vain. Kaikki viittaa siihen, että **kyseessä on ollut tarkka suunnitelma, jonka tarkoituksena oli ohittaa asetetut säännöt kaupanteolle.**” – SABC News, 31.12.2020³²

Ahneus ja poliittinen painostus COVID-19 sopimusten takana Etelä-Afrikassa. Laaja tutkinta löysi useiden sopimusten yhteydessä todisteita huijauksista ja ylihinnoittelusta. **Tutkinta löysi todisteita veropetoksista, peiteyritysten käyttämisestä, 500 % ylihinnoittelusta, sekä poliittisesta painostuksesta rikkoa hankintalakeja.** – Reuters, 5.2.2021³³

Nigeria

Korruptiosyytteitä Nigeriassa: Ministeriöt ja virastot ylihinnoittelivat COVID-19-hankintoja. **Valtion virkamiehet tehneet ylihintoisia hankintoja koronapandemian aikana.** Maskeja ostettiin 23 euron kappalehintaan yhtiöiltä, joita ei ollut olemassa – PRIMORG, 28.10.2020³⁴

Thaimaa

14 yritystä syytteessä maskien haalimisesta, joka johti maan maskipulaan. Rikosten uhrien oikeuksia edistävän järjestön lakimies kertoo, että **ryhmä Thaimaan poliitikkoja olivat osa salaliittoa, joka haali maskeja itselleen, myydäkseen niitä myöhemmin ylihintaan.** Tapaus synnytti maan maskipulan. – Khaosod English, 13.3.2020³⁵

Valtion sisäisen kaupan päällikkö eroaa syytteiden alla. 200 miljoonaa maskia myyty Kiinaan. Thaimaan sisäisen kaupan päällikkö hyllytettiin, jonka jälkeen hän erosi välittömästi maskiskandaalin puhjettua, mutta kiistää syytteet. **200 miljoonaa**

maskia oli väitteiden mukaan hamstrattu laittomasti ja myyty Kiinaan. – Khaosod English, 16.3.2020³⁶

Zimbabwe

Zimbabwen terveysministeri oikeudessa COVID-19-kauppoihin liittyvän korruption takia: 20 miljoonan dollarin lääke- ja varustekaupat tehtiin virallisten kanavien ohi Zimbabwessa.

Konsultille 2 miljoonan dollarin palkkio. Terveysministeri asetettiin matkustuskieltoon, – BBC, 20.6.2020³⁷

Huomattavia väärinkäytöksiä suojavaatekauppojen yhteydessä: Työryhmä löysi koronahankintoihin liittyviä epäselvyyksiä tai laitonta toimintaa kaikista Zimbabwen provinseista.

Viranomaiset ovat luoneet tekaistuja yhtiöitä, jotka ovat toimittaneet heikkolaatuisia maskeja ja varusteita ylihintaan. – Zim Morning Post, 8.12.2020³⁸

Kuvituskuva. Reuters

Koronahysteria

Kangaspala kasvoilla sylkeäsi keräämässä tai kuonokoppa hiljentämässä mielipiteesi muminaksi, antaa palkkioksi illuusion turvasta. Kyseessä on kyyninen kaupallinen rahastuskone ja vallan symboli. Tämän löyhän lipareen ja vehreän kangastuksen turvin pässejä viedään narusta, niin kauan kuin ette pöki vastaan.

Millaisessa maailmassa haluat elää? Henkeäsi haukkoen limbossa täynnä lipsuvia lupauksia, kun uusi kriisi palauttaa hetkessä takaisin nyt hyväksymäsi kahleet? Vai maailmassa tätä ennen täynnä elämää, läheisyyttä, ja vapautta ilman esiliinaa?

FIN-UNMASKED 2021

**MASKIT OLIVAT PAINAJAISSESSA UNIVERSAALI HITTITUOTE JA
PANDEMIA-AJAN SYMBOLI, JOKA TYYDYTTI ANTAMALLA
TURVAN TUNTEEN PAREMMAN TIEDON PUUTTEESSA**

Koronahysterian keskiössä on katalysaattorina varovaisuusperiaatteen huolimaton ja liiallinen soveltaminen. Toisin sanoen tehdään asioita *varmuuden vuoksi*, koska *uskotaan* tällä olevan positiivinen vaikutus. Koronapandemia on täydellinen kauhutarina ja markkinavoimien unelmaskenaario. Virusta ei näe ja se voi levitä teoriassa oireettomasti kaikkialla kaiken aikaa. Taudin levinneisyys ja kalman oireet on myyty ajoittain mustaan surmaan verrattavin sanankääntein. Yksikään maskia käyttävä ei pysty tietämään selviytyikö hän juuri tänään tämän heppoisen välineen ansiosta tartunnalta, tai suojeli täysin terveeksi itsensä tuntevana toisten tartuttamiselta. Varmaa on se, että kysyntä pelon markkinoilla maksimoidaan, niin kauan kuin tartuntaluvuilla voidaan lypsää tilastoissa eläviä. Ilmapiiri pakottaa heikkotahtoisimmat leikkiin mukaan. Uskotaan, että joku tapa on järkevää ja terveellistä, koska kaikki muutkin ympärillä toimivat samoin. Pandemialobbarit ja media synnyttivät myrskyn, johon eksyneet ihmiset sysättiin vailla tietä ulos. Jos ongelman pitkittäminen vaurastuttaa ja vahvistaa valtaa – helppo arvata – tilannetta pitkitetään keinoitekoisesti. Ahneuden lisäksi paniikki valtasi päätöksenteon kaikki tasot, joissa on sorruttu toistuvasti vakaviin virhearviointeihin. Tilanteesta ovat hyötyneet eniten moraaleiltaan löyhät tahot, jotka varastavat tai rahastavat ihmisten peloilla tai toteuttavat vallanhimoaan.

Hysterian ja hygieniateatterin hinta ei rajoitu vain desinfiointiin tai maskeihin. Työpaikat, julkiset tilat, liikkeet, liikennevälineet ja sosiaalinen media rakensivat metamorfoosina muoviseinistä, kasvottomuudesta, rajoituksista ja vainoharhoista yksinäisen tyynylinnan. Pehmeään koppiin piilouduttiin koronapeikolta, koska valtio on tässä iltasadussa viisas ja erehtymätön. Ihmiset eivät ole silti aina tyhmiä tai tietämättömiä. Tiedetään paljon, mutta väärään tietoon pohjautuen. Hysteria lauhtuu ja häviää aikanaan, kun paniikin laukaiseva psyykinen laumasuoja on saavutettu ja enemmistön palaa pohjalta pintaan. Tämä syntyy alussa hitaasti pienen, idiotismille ja valeille immuunin ryhmän kautta, joka jatkoi elämäänsä tavalliseen tapaan. Koronapandemian aikana tämä näkyi maskittomuutena, sulkutiloista ja rajoituksista piittaamattomuutena sekä ehdottomana kieltäytymisenä tuputetuista terveystoimista ilman selittelyä. Kun tästä huolimatta vastarannakiiskien joukko pysyy terveenä tai ei sairastu vakavasti, ympärillä olevat alkavat kyseenalaistamaan kerrottua. Tulee aika, jolloin eniten rajoituksien puolesta paasanneet korona-Karenit ja -Kenit tulevat retostelevaan, kuinka tiesivät valheet kauan ennen niiden paljastumista massoille.

Massahysterian syntymekanismi ja oireet tunnetaan hyvin, mutta sen vaikutusta kriisien aikaiseen päätöksentekoon on pystytty tutkimaan käytännössä vähän. Vuonna 2021 julkaistu espanjalais-chileläinen artikkeli analysoi koronapandemian kiihdyttämää massahysteriaa, ja miten tämä on vaikuttanut päätöksentekoon.³⁹

Paniikin leviäminen voidaan johtaa valtamedian myymään kuvaan SARS-CoV-2 viruksesta ennennäkemättömänä uhkana. On osoitettu, että tiedonhaku tautiin ja virukseen liittyen korreloi suoraan oireiden esiintymisen kanssa COVID-19 kriisin aikana. Kuolevaisuudesta jatkuvasti muistuttaminen ahdistaa ihmisiä. Levitetty kuvamateriaali keskittyi erityisesti alussa ruumisarkkuihin, massahautoihin ja potilaisiin hengityskoneessa. Alituisen ahdistavan uutisoinnin on osoitettu lisäävän paniikin tunnetta, jota kutsutaan "otsikkojen aiheuttamana stressihäiriönä". Kyse on täysin uudentyyppisestä psykologisesta ilmiöstä, jota ei ole ennen Internetiä ollut olemassa. Tautitilastoissa tuodaan esiin yleensä vain tartuntojen ja kuolleiden määrä koko pandemian ajalta. Lisääntyneistä koronatartunnoista uutisoitiin 5,5 kertaa enemmän, kuin niiden vähenemisestä. Media saattaa pelotella yleisöä tietoisesti, jolloin massahysteria riistäytyy käsistä.

Erityisen vaarallista on, jos negatiivisten uutisten lähteenä on virallinen ja luotettavana pidetty taho. Pelottavassa tilanteessa käännetään asiantuntijoiden puoleen, joiden lietsoma paniikki leviää kaikkein tehokkaimmin. Valtio saattaa myös pelotella väestöä, jotta kontrolli voidaan säilyttää uhkaavassa tilanteessa. Tästä esimerkkinä Saksan liittovaltion sisä-, rakennus- ja yhteisöministeriön (BMI) asiakirja COVID-kriisin ensimmäisiltä viikoilta. Asiantuntijat suosittelivat, että valtion tulisi lietsoa kansalaisten keskuudessa pelkoa.⁴⁰ Suositus listasi seuraavat kolme viestinnän strategiaa: Ensinnäkin valtion asiantuntijoiden tulisi korostaa COVID-19 potilaiden hengitysvaikeuksia ja näin vedota ihmisten primitiiviseen pelkoon tukehtumisesta. Toisekseen myös lapsia tulisi pelotella, siitä huolimatta, että he eivät ole muuhun väestöön nähden suuressa vaarassa. Pelon lähteenä toimisi huoli tartunnan helposta saamisesta leikkien kautta ja vanhempien tai isovanhempien tartuttamisesta ja tuskallisesta kuolemasta kotona. Kolmantena strategiana ehdotettiin SARS-CoV-2 viruksen tuntemattomien ja pysyvien pitkäaikaisten haittojen korostamista, sekä tartunnan saaneiden yllättävää ja ennakoimatonta mahdollista kuolemaa. Tarkoituksena oli lisätä väestön pelkoa, jotta tilannetta olisi helpompi hallita ja ennakoita.

Philipp Bagus, José Antonio Peña-Ramos, Antonio Sánchez-Bayón
COVID-19 and the Political Economy of Mass Hysteria. 2021³⁹

Pandemian lapset ja nuoret

Vuosi on 2019: Perheen lasta on kielletty osallistumasta harrastuksiin, häntä ei päästetä tapahtumiin, kotijuhlisiin tai edes kaveriporukalla ulos. Kotiinakaan ei saa kutsua ystäviään tai heilojaan. Uusiin ihmisiin voi tutustua vain netissä. Vaikkei lapsi olisi tehnyt mitään, koulu voi passittaa lääkärin tutkittavaksi ja rangaista kahden viikon kotiarestilla, vain koska hän hengaili väärässä porukassa. Nuoren tulee peittää nöyrästi ja mukisematta kasvonsa ja pitää etäisyyttä toisiin ihmisiin. Tilannetta päiviteltäisiin lehdissä lastensuojelua myöten.

Ekaluokkalainen Sophia Frazier tekee koulutehtäviä muoviseinien takana Sacramentolaisessa koulussa, Kaliforniassa, 8.3.2021. Daniel Kim/Sacramento Bee/ZUMA Wire

Yhteiskunnan sulkeminen on vienyt lapsilta ja nuorilta tärkeät sukupolvikokemukset ja sosiaaliset riitit, joiden kautta hahmotetaan omaa paikkaa maailmassa. Klikit koulussa heijastuvat klikkeihin netissä. Sosiaalinen elämä eletään etänä. Ennen pandemiavuotta oli edes näennäinen tasapaino datailun ja reaali maailman välillä. Nyt pikselimaailma on ainoa paikka saada happea. Koska nuorilla ja lapsilla riittää virtaa aikuisiin nähden, jaksamisen tuomia haasteita ei aina havaita ajoissa. Nuorten turhautuminen pandemian aikana on paljon syvempää, kuin yleisesti tiedostetaan. Jatkuva seilaaminen koulun ja kodin välillä ärsyttää. Oppimisvaikeudet korostuvat. Epävarmuus tulevaisuudesta kalvaa monia. Osa on saanut hengähtää hetken päästessään eroon toksisista luokkatovereista. Toisessa päässä luokkaa onnettomista kotioloista tuleva tuomittiin heidän näkökulmastaan vankilaan.

Yhtä oikeaa ratkaisua, joka sopisi kaikille ei ole olemassa. Harmauden päällä makaa huoli omasta ja lähimmäisten terveydestä. Nuorten maailmassa heijastuvat aikuisten ilottomuus, räyhääminen, pelot ja toisinaan hällävälä-asette. Ahdistuneisuutta ja mielenterveyden ongelmia on vaikea erottaa terveeseen kasvuun kuuluvista haasteista. Lasten ja ajattomien aikuisten uudessa digitaalisessa kulttuurissa feikki leikki on oletus. Elävässä elämässä leikin ja raakuuden erottaa nuoret ja tavat tarpeeksi hyvin tuntemalla. Edes maailmanlaajuinen kriisi tuskin painaa vaakakupissa muuta kuin päivittäisenä muistutuksena siitä, että nuoren elämä on sen rinnalla lähes merkityksetön. Emote-meressä suvereenisti seilaava lähettää meemeillä värikkäät savumerkit, mutta myös hätähuudot rivien välissä. Pienistä puroista syntyy virta, jonka suuntaa on mahdotonta muuttaa satunnaisella väliintulolla silloin kun se on täysin eronnut järjestäytyneiltä uomilta. Kasvava nuori on ympäristönsä summa teoissaan ja vaikutteille altis. Jos muutkaan eivät välitä, miksi hänkään? Nuorten tulisi kokea kriisin keskellä, ettei taivas kaadu niskaan ja heilläkin on ihmisoikeus. Lapsista tehtiin pandemian varjolla kynäisesti lätkittävä sympatiakortti ja terveystoimien koekaniineja kysymättä heiltä lupaa tai edes mielipidettä.

Nuorisoa juhlimassa Helsingin Koffin puistossa jääkiekon MM-kisojen loppuottelupäivänä, 5.6.2021.

Kuva: Atte Kajova

Nuorten tilanne on koronan keskellä ”paljon hurjempi” kuin muiden, sanoo asiantuntija – rajoituksilla voi olla seurauksia, joita moni ei tule ajatelleeksi

”Mitä vahvempi oma identiteetti on, sitä paremmin se kannattelee myös poikkeustilanteessa. Mutta mitä heikompi identiteetti on, sitä heikommilla ihminen on.” Identiteettiä ei voi rakentaa pelkästään pohtimalla sitä itsekseen – sen osoittaa myös tutkimus. Ihminen on laumaeläin ja tarvitsee toisia. ”Nyt omaa paikkaansa maailmassa etsivälle nuorelle sanotaan, että **’Älä tapaa ketään! Älä tee mitään! Pysy kotona, sillä sinusta ei ole muuta kuin harmia!’** Se on järkyttävän lannistava viesti. Nuoret ovat vielä etsimässä omaa identiteettiään ja merkitystään maailmassa. He pohtivat kuka olen, mihin kuulun ja millaisia ovat minun arvoni ja koko elämisen tapani. ”Siksi heidän tilanteensa on paljon hurjempi, kun kaikki ’oikean’ elämän mahdollisuudet estetään. Jos nuori kokee, että hänet kelpuutetaan vain silloin, kun hän kertoo itsestään parhaita paloja, hän jää vaille sitä kokemusta, että hän tulee nähdyksi ja hänet hyväksytään juuri sellaisena kuin hän on.”

Päivi Fadjukoff, Jyväskylän yliopiston psykologian dosentti
Nuorten tilanne on koronan keskellä ”paljon hurjempi” kuin muiden, sanoo asiantuntija – rajoituksilla voi olla seurauksia, joita moni ei tule ajatelleeksi.
Helsingin Sanomat, 23.2.2021⁴¹

Lapsi tarvitsee laumaa, ja se on ohentunut korona-aikana huolestuttavasti.

1-vuotias Kerttu on koko elämänsä nähnyt vieraita vain kaukaa, ja hymytkin jäävät maskien taakse – erikoisella ajalla voi olla hänen kehitykselleen suuri merkitys. Maskittomat lapset kiinnostavat Kerttua kovasti, mutta he pysyvät kaukana. Aikuiset taas näyttävät ilmeettömiltä maskeineen. Jos joku tulee liian lähelle, Kerttu alkaa huutaa. ”Uskon ehdottomasti, että tämä johtuu korona-ajasta. Kerttu on jäänyt täysin ilman sosiaalisia kontakteja. Hän on toisaalta kiitollinen siitä, ettei Kerttu ymmärrä tilanteen epätavallisuutta. Pitkäaikaisvaikutukset kuitenkin huolestuttavat. Olisi pienelle lapselle tärkeää saada sosiaalisia kontakteja ja kavereita ja nähdä muitakin ihmisiä – ja ihmisiä maskin takana. Olisi ihanaa, että Kerttu näkisi ilmeitäkin.”

Tiina Ranta-Panula, Kertun äiti; Mirjam Kalland, varhaiskasvatuksen professori
1-vuotias Kerttu on koko elämänsä nähnyt vieraita vain kaukaa, ja hymytkin jäävät maskien taakse – erikoisella ajalla voi olla hänen kehitykselleen suuri merkitys. Yle, 9.3.2021⁴²

Sääntöjä ja suosituksia noudattavat. Rosshall Academy, Glasgow, Skotlanti. Maaliskuu, 2021.
Jeff J Mitchell/Getty Images Europe

Sääntöjä ja suosituksia asettavat. G7-huippukokous, Iso-Britannia. Kesäkuu, 2021.
Andrew Parsons/No10 Downing St

Lupa elää

Ylimoitettut koronarajoitukset heittävät lapsen pesuveden mukana. Maailma on ollut karkea ennen pandemiaa. Olemme ottaneet riskejä, tehneet virheitä ja olleet sotkuisia. Yhteiskuntaa ei suljeta influenssakaudella, vaarallisia harrastuksia ei kielletä, nopeusrajoituksia ei lasketa kävelyvauhtiin. Rasvaa, suolaa ja alkoholia saa nauttia niin paljon kuin sielu ja verisuonet sietää. Suojaamatonta seksiä saa harjoittaa valtion valvomatta. Festareilla, klubeilla ja baareissa voi tanssia tai laulaa hikisinä rinta rinnan. Laskettelukeskuksia ei muuteta pyllyrinteiksi. Mereen ja järviin saa mennä uimaan, vaikka voi hukkua. Ihmiset jopa kättelevät ja koskettelevat toisiaan. On aika lopettaa moinen mielettömyys ja sulkeutua steriiliin kuutioon suljetulle osastolle, jotta yksikään ulkoinen molekyyli ei aiheuta uhkaa.

Hong Kongin Flash Ocean Parkin huvipuiston laitteessa yksin pyörivä vierailija. 18.9.2020.

Lam Yik/Bloomberg

Maailma menetti suhteellisuudentajunsa. Poliitikot haravoivat ääniä sieltä, missä aita on matalin. Vähästä vallasta humaltuneet pikkupamput toteuttavat sisäistä sadistiaan tai purkavat ymmärrettävää turhautumista COVID-absolutismin toimeenpanijoina, jotta töitä on huomennakin. Säyseä kansalainen tottelee sätkynuken lailla tuutista tulevia ukaaseja, koska kriittinen ajattelu ja ilonpito on laitettu kortille. COVID-vainoharhaa on syntiä tekevien kantelu tonttujen tapaan, jolla painostetaan mykkäkuoroon. Elämän karuselli pysäytettiin yhä uudestaan, vaikka kaava ei tuottanut aiemminkaan ennustettavasti tuloksia. Nälkiintynyt ihminen pyörii voimattomana koronasirkuksen kapellimestarien tahtiin ja toivoo, että hullunmylly loppuu aikanaan. Siitäkin huolimatta, että jokainen lupaus on rikottu.

Elämään kuuluu hallittu riskien ottaminen, virheiden tekeminen ja satunnainen sotkuisuus. Riski on aina läsnä kaikessa. COVID-19 on vakava tauti ja jokainen kuolema traaginen, jonka olisi voinut välttää toisin toimien. Vaarallisia ovat tuhannet muutkin taudit, joista moni paljon vakavampia. Tässä näkymässä maskin käytön vertaaminen esimerkiksi turvavyöhön on älyllistä laiskuutta. Maskin tehottomuuden ja pisaratartuntojen olemattoman riskin nojalla samalla logiikalla vyötä tulisi käyttää auton ollessa parkissa. Jos kerran vuodessa lähtee ulos, voi kääriytyä kuplamuoviin tai välttää lähikontakteja loppuelämän. Järjettömyyttä voisi jatkaa loputtomiin.

COVID-sulkutoimia vastustava mielenosoittaja Lontoon anti-lockdown protestissa. Getty Images

Ihminen on selviytynyt miljoonia vuosia ilman suoja hengitysteidensä edessä. Evoluutio on tuottanut meille kyvyn suodattaa ilmaa ja älyn, jonka turvin osaamme välttää vaaroja. Jos virustauti taistelee samasta elinympäristöstä, se on osa hyväksyttävää riskiä planeetalla, jossa elää miljardeja eliömuotoja. Jos joku haluaa uskoa, että kankaanpala kasvoilla säästi ihmishenkiä pandemiassa, jossa yksi sairastunut voi kantaa jopa 100 miljardia virusta kehossaan,⁴³ ja erittää yhden puhetuokion aikana jopa tuhatkertaisesti tartuntaan riittävän määrä viruksia lähiympäristöön – onnea uuteen kotiin hölmöläisten pirtissä ja rooliin sätkynukkena markkinavoimien talutusnuorassa.

Vapaus alennettuun hintaan

Palveluala työllistää eniten ihmisiä, joista kaikista valmistui taikaiskusta kaikkeen sopeutuvia liukuhihnaterapeutteja, joille voi purkaa korona-ahdistuksen kaupan kylkiäisenä. Myyjät ylennettiin maskipoliiseiksi muovikoppiin ilman apuvoimaa. Siivoojat passitettiin vahaamaan maailma kolmeen kertaan ja saavat vaivanpalkaksi lukea, kuinka heitä arvostetaan. Vossikat suhaavat viruspeikon ohella ongelmakuu- aikuisten lastentarhaa välillä Ahdistus-Paniikki-Itkupotkuraivari. Huonosti käyttäytyvä marginaali, joita säännöt ja esteet eniten koskevat, niistä kaikkein vähiten välittävät. Saldo jäi pakkaselle ja utterimmat maksoivat laskun tieteen alennusmyynnistä selkänahallaan. Heistä tehtiin kaikkeen sopeutuvia supermyyjiä ja stressileluja koronaan vedoten, kun panikoiva lauma hamstrasi räkä poskessa vessapaperia.

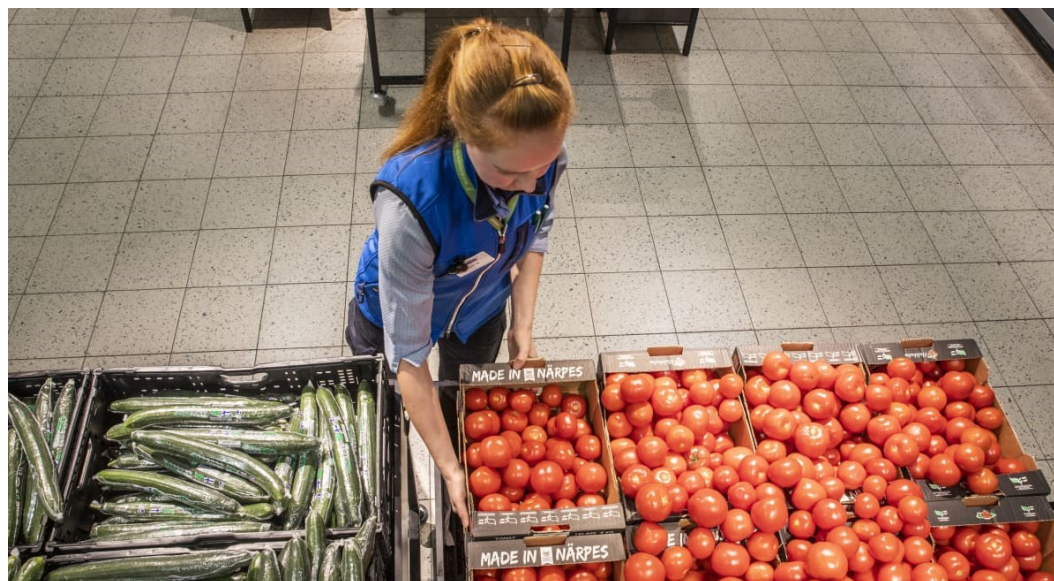

Elämää ennen pandemiaa ja pelkoja. Kauppakeskus Kaari. Ilmapallokeskus

”Moni asiakas ei ymmärrä, että myyjä, joka pinoaa banaaneja hevi-puolella, miettii jo viittä seuraavaa tehtäväänsä ja koittaa järkeillä kuinka ehtii tehdä kaiken. Moni tehtävistä vaatii tarkkuutta ja keskittymistä, vaikka asiakkaan silmään myyjä vain kuljeskeli huolettomasti käytävillä. Tähän kun lisätään asiakkaiden opastus, työkavereiden auttaminen, harjoittelijoiden perehdytys, pullokoneen selvittely, rikottujen pilttipurkkien siivoaminen, ympäriinsä jätettyjen kääryjen, korien ja tuotteiden sijoittelu ja ylimääräisen kassan käyttöönotto, alkaa kiire todella tuntua. Asiakas kokee myyjien vain laiskottelevan ja ”hääräilevän” omiaan kun hän joutuu odottamaan kassalla omaa vuoroaan YHDEN edellä olevan asiakkaan takana. Monesti tämä ymmärtämättömyys eskaloituu juuri kassatyöntekijän niskaan satelevaksi kiukunpurkaukseksi.”

Aasiakas.net

”Maskipoliisien” arki

S-Marketin vastuumyymälä Janita Rahikainen kertoo, että työ korona-aikana ei tuntunut turvalliselta suojoimista huolimatta, eikä raskaasta keväästä palkittu erikseen. Kuva: alle Purhonen / Yle

Lentohenkilökunta kohtaa enenevästi häirintää ja väkivaltaa liittyen maskipakkoihin: Koronarajoitusten höllentyessä myös matkustaminen ja tähän liittyvät lieveilmiöt ovat lisääntyneet.

Lentoemännät ja stuertit ottavat toistuvasti yhteen aggressiivisten matkustajien kanssa maskin käytöstä.

– Cheddar News, 28.5.2021⁴⁵

Ruoka-alan ja kaupallisten työntekijöiden ammattiyhdistys UFCW varoittaa CDC:n uusien maskisuositusten aiheuttavan sekaannusta: Yhdysvaltain tautiviraston ohjeistuksen mukaan rokotettujen ei tarvitse enää käyttää maskia useimmissa tilanteissa. Ammattiyhdistyksen johtaja varoitti, että löysentyneet säännöt ovat epäreiluja myyjille, joilla ei ole mitään keinoa tietää, kuka on rokotettu. Vaikka tilanne on parantunut, **työntekijät on edelleen pakotettu leikkimään maskipoliisia – nyt heidän täytyy ottaa uusi rooli rinnalle ”rokotepoliisina”.** – HuffPost, 14.5.2021⁴⁶

COVID-sääntöjä valvoviin myymälätyöntekijöihin kohdistuneet uhat ja väkivalta kasvaneet massiivisesti: Brittiläiset **kassatyöntekijät pelkäävät koronasääntöjen toimeenpanoa tehtävissään, sillä kaltoinkohtelu ja väkivalta ovat lisääntyneet vähittäiskaupan alalla** vaatimusten johdosta huomattavasti.

– Birmingham Live, 28.4.2021⁴⁷

Myyjien huono kohtelu pahentunut pandemian aikana: 88 % brittiläisistä myyjistä kohdeltu solvaavasti. 60 % koki väkivallan uhkaa. 9 % myyjistä pahoinpidelty fyysisesti. **85 % yhteenotoista liittyi koronasääntöjen noudattamiseen**, kuten jonotukseen, sosiaaliseen etäisyyteen ja maskien käyttöön.

– Retail Gazette, 14.4.2021⁴⁸

”Opettajan kuvailema maskiriita Rastilassa askarruttaa HSL:ää ja nuorisotyöntekijöitä – Kuskeille on maskipakon aikana haistateltu, mutta kyse on ”yksittäisistä ihmisistä”: Helsinkiläisen opettajan mukaan **nuoret sylkivät hänen päälleen, kun hän huomautti maskeista.** Tahallinen päin sylkeminen tai yskiminen voi täyttää rikoksen tunnusmerkistön, arvioidaan Helsingin poliisista.”

– Helsingin Sanomat, 24.3.2021⁴⁹

Hyökkäys Uber-kuski Subhakar Khadkaa vastaan maaliskuussa 2021 on yksi monesta koronaan ja maskeihin liittyvistä välikohtauksista. Jason Henry / The New York Times

Kolme Uberilla matkannutta yskivät kuskin päälle ja repivät hänen maskinsa pois San Franciscossa: Videolla näkyy, kuinka kolme naista herjaavat Nepalista kotoisin olevaa Uber-kuskoa, **yskivät miehen päälle, repivät hänen kännykkänsä sekä maskin alas kasvoilta huutaen ”Minulla on korona!”.** Kuski kieltäytyi jatkamasta matkaa ja tilanne riistäytyi käsistä. Mies ajoi naiset ulos autosta keskellä moottoritietä. Tämän jälkeen yksi naisista suihkutti auton ikkunasta sisään pippurisumutetta.

– The New York Times, 13.3.2021⁵⁰

Ihmisiä Trader Joe's -kaupan edustalla, Birminghamissa, Alabamassa, toukokuussa 2020.
Bob Miller/NYT

13-vuotias poika puukotti lähikaupan kassamyymää, koska häntä oli käsketty pukemaan maski ylleen: Maskiton poika astui kauppaan Winnipegissä, Kanadassa. **Kun myyjä käski käyttämään maskia, poika tuli vihaiseksi ja puukotti työntekijää maksettuaan ostoksensa.** – Blaze Media, 2.3.2021⁵¹

Vartijoiden vaarallinen työ COVID-sääntöjen toimeenpanijoina: Vartiointi- ja turva-ala palkkaa ennennäkemättömällä tahdilla uutta työvoimaa, jotta maskimandaatteja voitaisiin valvoa. Anaheimissa **kaksi miestä ammuskeli strippiklubilla vahingoittaen ainakin kolmea henkilöä, koska heitä oli pyydetty lähtemään maskittomuuden takia.** Maskit ovat lopulta vain episodin laukaiseva tekijä, jonka taustalla on monia syitä: huoli toimeentulosta, tapahtumien puute, harrastustilojen sulkeminen ja ennen kaikkea pitkittynyt pandemiatila, jolle ei näy loppua. **Kauppakeskuksen vartija, joka vaatii maskia naamalle, ei paina vaakakupissa paljoakaan.** – Bloomberg, 2.3.2021⁵²

COVID-19 toimet ovat lisänneet vähittäiskaupan työntekijöiden kohtaamaa väkivaltaa ja sen uhkaa rajusti: Brittiläinen kaupan ja jakelualan ammattiliitto Usdaw kertoo, että **väkivaltaiset yhteenotot ja myyjien uhkaaminen ovat tuplaantuneet pandemian alun jälkeen.** Järjestö edustaa 450 000 kaupan alan työntekijää, jotka kohtaavat korona-aikana keskimäärin kerran viikossa väkivallan uhkaa tai aggressiivista käytöstä. – Personnel Today, 24.8.2020⁵³

Fresh Plus ruokakaupan työntekijä Oat Williams kuvailee välikohtausta maskin käytöstä kieltäytyneen asiakkaan kanssa intensiiviseksi. Vahingot kohosivat yli 17 000 dollariin. 12.8.2020. KXAN Austin

Palvelualojen työntekijät kohtaavat maskipakkoa valvoessaan toistuvasti väkivaltaa: Ihmiset tuhoavat omaisuutta, hyökkäävät työntekijöiden päälle ja käyttäytyvät aggressiivisesti maskien käyttöön liittyen. Sesame Placen huvipuistossa, Philadelphiassa, pariskunta löi alaikäistä työntekijää kasvoihin, kun hän pyysi heitä käyttämään maskia. Baton Rougessa Chili's ravintolan emäntää kohtaan hyökättiin, kun hän vaati suuren pöytäseurueen erottamista sosiaalisen etäisyyden sääntöjen nojalla. Austinissa, Fresh Plus ruokakaupassa asiakas, jolta vaadittiin maskin käyttöä, suuttui tästä ja rikkoi kaupan ikkunoita heittämällä niihin vesipulloja, aiheuttaen mittavat vahingot. – Forbes, 15.8.2020⁵⁴

Kaupan työntekijät kärsivät röyhkeistä asiakkaista, jotka kiukuttelevat koronarajoitusten takia: Pahoinpitely ja rikokset vähittäiskaupan työntekijöitä kohtaan on kasvanut Australiassa dramaattisesti, joka lisännyt ahdistusta ja stressiä. – news.com.au, 6.8.2020⁵⁵

”Ei maskia, ei palvelua” -sääntö jättää vähittäiskaupan ja ruokapalveluiden työntekijät asiakkaiden huonon kohtelun armoille: Kauppayhdistys National Retail Federation kertoo, että **useat kauppiaat eivät halua ryhtyä ”maskipoliiseiksi”.** **”Jos viranomaiset haluavat ylläpitää mandaatteja, heidän tulisi hoitaa myös tähän liittyvä lainvalvonta”.** Suuret kauppaketjut ovat ottaneet maskit käyttöön liikkeissään, mutta **myyjiä ei ole koulutettu tai ohjeistettu millään tavoin siinä, miten maskittomien tai väärin maskia käyttävien asiakkaiden kohdalla tulisi toimia.** – Bloomberg Law, 21.7.2020⁵⁶

Asiakas on aina oikeassa. Paitsi silloin kun he eivät käytä maskia: Internet tulvii videoita maskiselkkauksista. Yhteenotot käyvät erityisen väkivaltaiseksi, kun tapahtumaan liittyy alkoholi. Tilanteet ovat amerikkalaisille kauppiaille lain silmissä vaikea ongelma, sillä he **joutuvat toimeenpanemaan osavaltioiden ja paikallisten viranomaisten koronamääräyksiä ilman ulkopuolista apua.** Tehtävästä laistaminen tai esimerkiksi tappeluiden alkaminen liikkeen tiloissa voi viedä kauppiaan oikeuden eteen.
– NPR, 14.7.2020⁵⁷

Samalla kun maskidebatti raivoaa, kauppiat ottavat rajoituksia käyttöön vastentahtoisesti: Vaikka **monet amerikkalaiset kauppiat sanovat, etteivät halua olla ”maskipoliiseja”,** pakkotoimet ja kiivas väittely ovat pakottaneen kohtaamaan uudet haasteet. – Star Tribune, 1.6.2020⁵⁸

Michiganin maskipakko leimahteleavan väkivallan keskiössä: Family Dollar -**kaupan vartija kuoli maskin käytöstä kieltäytyneen vihaisen asiakkaan ampumaan luotiin.** Toisaalla **maskiton asiakas pyyhki protestina nenänsä myyjän t-paitaan.** Kolmannessa tapauksessa **nainen pahoinpiteli myyjää, joka vaati maskin käyttöä.** Eri piirikunnissa on raportoitu useista tapauksista, jossa **ihmiset sylkevät asiakaspalvelijoita päin.** Osavaltion tiukkaa **maskipakkoa on kritisoitu, sillä sen rikkomisesta tehtiin rikos. Tämä pakottaa vähittäiskauppiat vaikeaan tilanteeseen, jossa heistä on tehty tahtomattaan maskipoliiseja.** – Bridge Michigan, 5.5.2020⁵⁹

FIN-UNMASKED 2021

MASKI- JA PUHDEKAUPPIAAT KIITTÄVÄT TUNNOLLISTA VÄHITTÄISMYYJÄÄ, JOKA KUSTANTAA HYGIENIASIRKUKSEN VOITOISTAAN, JOTTA KAUPPOIHIN SAADAAN LUOTUA VÄHINTÄÄN LEIKKAUSSALIA VASTAAVA PUHTAUSTASO.

Menehtyneen vartijan ja kahdeksan lapsen isän, Calvin Munerlyn sisar ja serkku halaavat toisiaan Family Dollar -kaupan ulkona, 3.5.2020, Flint, Michigan. Jake May/The Flint Journal/AP

Asiantuntijoiden mukaan aggressiivinen käyttäytyminen on kasvanut hälyttävästi kaupan alalla: Family Dollar- liikkeen vartija ammuttiin kuoliaaksi, koska hän ei päästänyt tiloihin henkilöä, jonka tytär ei käyttänyt maskia. Kriisinhallinnan professori Larry Barton Floridan yliopistosta kertoo haastattelussa, että ”Emme ole 30 vuoden aikana tutkiessamme kriisitilanteita koskaan todistaneet nykyisenkaltaista tilannetta, jossa asiakkaat ovat näin työkeitä tuntipalkkaisille työntekijöille. Se laskee moraalialia, ja voi tehdä työoloista pahimmillaan henkeä uhkaavan”.

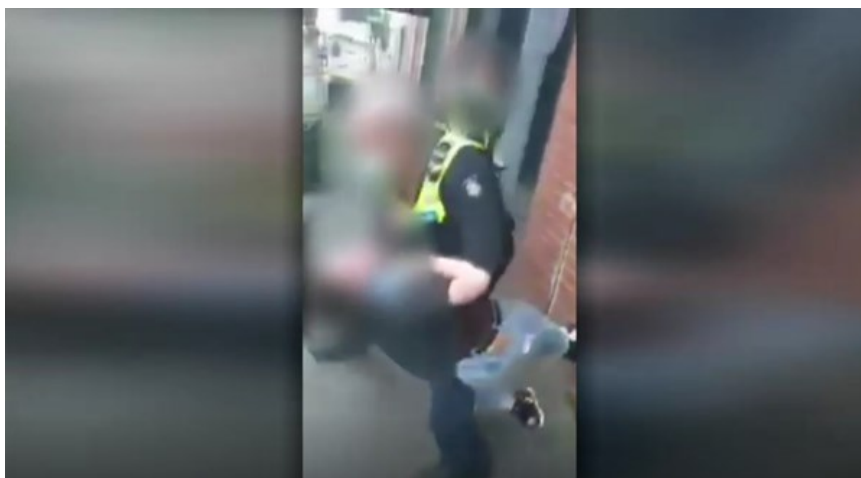
Anonyymi Whole Foods -ruokaketjun työntekijä sanoo, että ”asiakkaat huutavat ja tiuskivat myyjille päivittäin – minulle raivotaan yhtä lailla siitä, kun en käytä maskia tai siitä kun käytän maskia”. Ihmiset ovat heittäytyneet aggressiiviseksi myös silloin, kun koronarajoitukset ovat estäneet heitä ostamasta tiettyjä tuotteita. Kaupan alan työntekijät kokevat, että heidän vastuunsa on muuttunut yhdessä yössä. Nyt myyjät on pakotettu huolehtimaan siitä, että asiakkaat noudattavat uusia sääntöjä, eikä tästä makseta useimmiten mitään eri korvausta. ”Me otimme työn vastaan ollaksemme kassoilla, mutta nyt meidän täytyy valvoa ihmisiä poliisin tavoin.”

– Business Insider, 6.5.2020⁶⁰

Kaupan ja palvelualan työntekijät joutuvat valvomaan maskin käyttöä: Myyjistä on tullut tahtomattaan terveysturvien jatkajia, jotka joutuvat jatkuvasti ojentamaan rajoitusten takia asiakkaita. Targetin työntekijän käsi murtui hänen poistaessaan kaupasta kaksi maskin käytöstä kieltäytyneitä asiakasta. Kassatyöntekijä kieltäytyi myymästä tupakkaa maskittomalle miehelle, joka suuttui ja löi naismyyjää kolme kertaa kasvoihin. San Antoniossa maskitonta miestä ei päästetty linja-autoon – mies ampui yhtä matkustajista. **Pienillä kaupoilla ei ole varaa kääntää ihmisiä maskittomuuden vuoksi.** Kauppiaita voidaan silti sakottaa, jos tiloissa ei noudateta sääntöjä. Retail Merchants of Hawaiiin johtaja sanoo, että valvonta on käytännössä mahdotonta. ”Myyjät eivät ole lainvalvoja”. – The New York Times, 15.5.2020⁶¹

Oklahoman kaupunki lopettaa asiakkaiden maskipakon myyjiin kohdistuneen väkivallan uhan vuoksi: Viranomaiset lakkauttavat asiakkaita koskevan maskipakon vain 24 tuntia sen asettamisesta. Kaupan alan työntekijöille ja myyjille tulvi asetuksen johdosta epämiellyttäviä viestejä ja uhkauksia väkivallasta. – New York Post, 3.5.2020⁶²

Maskeihin liittyvät yhteenotot puhjonneet ilmieliekkisiin COVID-19 pandemian aikana: Kaksi nuorta miestä kuvasivat Illinois'ssa, kuinka maskiton poliisi jahtasi heitä Walmartissa ja potki ulos – koska miehet käyttivät maskia. – ABC News, 7.5.2020⁶³

Myös maskittomat kohtaavat väkivaltaa. Poliisi kuristaa ja taklaa Melbournessa videolla 21-vuotiaan naisen maahan, koska hän ei käyttänyt maskia. Naista ei sakotettu maskittomuudesta, koska hänellä oli terveyssyy tähän. 12.8.2020. ABC News/Australia

Maskittomien kohtaamaa väkivaltaa

Nainen, joka ei voinut käyttää maskia terveyssyyn takia, astui maskipakon aikana Utahin Park Cityssa Walmartiin, jossa miesasiakas hyökkäsi ostoskärryineen fyysisesti päälle maskittomuuden vuoksi.

Kaliforniassa maskia ei tarvitse pitää syödessään. Tästä huolimatta mies ja nainen suuttuivat ravintolan pöytään istuneiden kahden miehen maskittomuudesta ja heitti toisen kasvoille kuumaa kahvia.

North Carolinassa maskipakon aikana poliisi ja sivulliset hyökkäsivät kirpputorille epähuomiossa ilman maskia menneen miehen päälle, vaikka hän ei uhannut ketään käytöksellään. Yhteydenotto ja väitetty poliisin raakuus synnyttivät vastalauseena mielenosoituksen.

Florida Keysissa mies otti maskin pois astuessaan bussista ja soittaakseen kännykällä. Bussinkuljettaja raivostui ja otti metalliputken käteensä, jolla hän yritti vahingoittaa maskitonta miestä.

Victoriassa, Australiassa oli syksyllä 2020 tiukat COVID-rajoitukset. Esimerkiksi ulkona sai olla vain tunnin päivässä. Melbournen poliisi hyökkäsi naisen päälle kadulla, koska hän ei käyttänyt maskia. Nainen taklattiin maahan ja häntä kuristettiin. Sivullinen yritti saada poliiseja lopettamaan ja pitämään etäisyyttä. Naisella oli terveyssyy maskittomuuteen, minkä hän myös ilmaisi.

Quebecissa, Kanadassa, maskipakon astuessa voimaan heinäkuussa 2020, mies astui Tim Hortonsin ravintolaan maskitta. Ravintolan työntekijät soittivat poliisit paikalle. Mies selitti, ettei voi terveyssyistä käyttää maskia. Hän ei ollut väkivaltainen, eikä uhannut ketään. Poliisi pahoinpiteli miestä ja suihkutti hänen kasvoilleen pippurisumutetta.

Kaliforniassa ei ole pakko käyttää maskia ulkona, jos etäisyyttä voi pitää. Nainen käyttäytyi aggressiivisesti San Diegon koirapuistossa oleillutta maskitonta perhettä kohtaan. Perhe ei reagoinut, joka sai naisen raivoamaan ja poistumaan paikalta. Nainen palasi ja suihkutti pippurisumutetta maskittoman perheen ja heidän koiransa päälle.

Meksikossa mies pidätettiin väkivaltaisesti, koska hän ei käyttänyt maskia ulkona. Kun perhe haki miestä putkasta, hän oli sillä välin siirretty sairaalaan, jossa kuoli ruhjeisiin, jonka lisäksi kehossa oli ampumahaava. Tapaus synnytti Meksikossa valtavia mielenosoituksia.

Listverse

Top 10 Victims Of Violence Because They Weren't Wearing Masks. 2.9.2020⁶⁴

Hölmöläisten liinanvaihtoviikot

On taas se aika aamusta, kun voi vetää herneet nenään toimittajien kysellessä tyhmiä tai liian viisaita. Koronaennusteet vedettiin taikurin tapaan hatusta ja niihin lisättiin viikon lottonumerot mausteeksi. Resurssit tuhlattiin komedian kannalta onnistuneesti kulkutaudin jämistä tuherrettuun pöperöön, joka pakkosyötettiin kansalle. Onneksi edes näyttää siltä, että jotain tehtiin. Vuotava suodatinpaperi naamalla voi piiloutua häpeältä ja ryyssä pohjaan palanutta pandemiasumppia. Virtuaalisilla toreilla saarnataan koronan pyhää sanaa: ”Loppu on lähellä! Vältä elämää, niin maailma pelastuu!”. Massapsykoosin sivuoireena syntyi muotivillitys, jossa suitset kasvoilla on osoitus nöyryydestä. Hengityksen tahdin määräävät sosiopaattien kartelli niin kauan, kunnes koronatilän karja on lypsetty kuiviin. Tottelevaisuus on kaksiteräinen miekka. Jos elämää rajoittaa syyttä liikaa, henkiseen vankilaan passitettujen kotieläintenkin raja tulee joskus vastaan.

THEY "LIVE"

Maskit ovat ohimenevä oire ja koronavuosien turhake, mutta tärkeä symboli muutoksesta, joka ajaa pelon markkinoilla meitä kohti holhousyhteiskuntaa. Samat rajoitukset, joista hiljalleen luovutaan, tulevat yhdessä yössä kuolaimineen takaisin, kun mikä tahansa influenssa-aalto tai pöpö nostetaan tapetille. ”Olet vaaraksi muille vain olemalla elossa” on täydellinen pelote. Samaan tapaan lapsille luettiin kauhusatuja ennen vanhaan, jotta osaisivat käyttäytyä ihmisten ilmoilla.

"Maski hoi, älä jätä!" Hölmöläiset ostivat koronaöljykauppiaalta auringonpaistetta pimeään karanteenikoppiin. "Kyllä se pian valaisee. Tukkikaa reiät kutomallani mustalla kankaalla, niin valo ei pääse karkuun." Aiemmin myyty kaikki vaivat parantava suodatinpaperi esti katkuja niin paljon, ettei pilaantunutta tuote-erää haistettu.

Tutkittu tieto – hutkittua vastoin – paljastaa maskien turhuuden ja tehottomuuden virustautien ehkäisyssä ja samalla vakavat haitat. Näyttö on niin vahvaa, että ala-asteikäinenkin osaisi yhdistää viivat toisiinsa ja värittää kuvan kovakalloisen päättäjän ymmärtämään muotoon. Maskisuositukset olivat lopulta politiikan ja kaupan luonnollinen symbioosi. Kun tarjolla on lyhytvartinen, mutta toimiva ääniharava, rehellinenkin vaikuttaja saattaa pyllistää totuudelle kun ruokkiva käsi vetää oikeasta narusta.

Jos jokainen turhakkeeseen tuhlattu euro olisi lahjoitettu sairaanhoidon ja muiden etulinjassa työskentelevien tueksi, tilanne voisi olla toinen. Myös potilaat, omaiset ja muut kriisissä kärsineet tahot ovat jääneet paitsioon. Maailma on ostanut maskianeilla hyvän mielen, täyttänyt meret muovijätteellä, saastuttanut ilmapiirin ja tuhlannut surutta luonnonvaroja vuosikymmenen vaippatalkoissa. Peittämällä ilmeensä, ilonsa ja surunsa ovat päässeet näin koronasynneistään. Syy miksi joukko jokeltaa korulauseiden tahtiin ja lätkäisee löyhän roiskeläpän tai ummehtuneen kuonokopan naamariinsa, ei ole mahdollinen suoja virusta vastaan. Syvällä sielun syövereissä kasvojen peittämisen uskottiin päästävän kurimuksesta ja palauttavan arjen. Ei muuta tarvinnut tehdä, kuin kököttää pönttö töllössä pimeässä pirtissä – ja odottaa hengitystä pidätellen ostettua aurinkoa nousevaa.

FIN-UNMASKED 2021

**JOS LAMPAAT HYVÄKSYVÄT RAJATUN LAITUMENSA LIIKOJA
MÄÄKIMÄTTÄ JA VIELÄ KIITTÄVÄT KAITSIJAANSA. HEITÄ
TALUTETAAN NIIN KAUA, KUN ENEMMISTÖ TÄMÄN SALLII.**

Maski on noussut esineiden meemiksi, koska se on visuaalinen todiste siitä, että oma tontti on hoidettu. Nyt voi odottaa päättäjien, poliitikkojen ja viranomaisten taikatemppua. Onhan tässä vasta mennyt reilu vuosi kesällä 2021. Tehtävää ei voi kadehtia. Tähtikentällisiltä odotetaan yliluonnollisia suorituksia ja heidän harteilleen on asetettu maailman tulevaisuus pelissä, jonka strategiaan normikansalaisella on vähän, jos lainkaan sananvaltaa. Virallinen väylä uupuu tai viittaa kintaalla seulan läpäisseet aloitteet. Opposition ääni laitetaan häpeäpaaluun esimerkkinä *vääristä* mielipiteistä. Onneksi kausi-influenssat laantuvat luonnollisesti kesän tullen, niin voi poimia pisteet kotiin panematta aitoa tikkua ristiin.

Jos raportit, joihin maskisuositukset perustuvat myöntävät vaivihkaa tai suoraan, ettei näyttöä maskien tehosta yhteisössä ole, miksi päättäjät sanovat päinvastaista? Vallan kahvassa olevat eivät tietenkään rahasta poliittisella pääomalla. Tämä olisi tahditonta. Varusteet, jotka ovat elintärkeitä tai näin ainakin tarina kertoo, myytiin sisäänostohintaan tai jaettiin ilmaiseksi joka talouteen joka päivä, jotta yksikin henki säästy. Jos et omaasi saanut, et ole lahjoittanut tarpeeksi rahaa lobbaajille. Sama joukko, joka on jäänyt toistuvasti kiinni valeista ja vilungista, väärinkäytöksistä tai epäpätevyydestä, ovat parantaneet tapansa yhdessä yössä. Näin valtava voima tietyllä pöpöllä on. Parantaa ihmiset pahoista tavoistaan. Ajatella!

**People's reaction
towards people without masks.**

People without masks.

Kranttu koronavirus

WHO, CDC, THL, Veikkaus ja Joulupukki sanovat, että maskit voi ottaa nyt tai pian pois. Tämä on loogista, sillä vasta viime viikolla kaksi tai kolme maskia tai mielellään päähän teipattu elmukelmu oli täysin välttämätöntä ja näin pelastettiin ainakin miljardi ihmistä. Jokaiselle kasvonsa peittäneelle piltille tulisikin antaa hengenpelastusmitali, kun lahjoittivat rahansa hyvään tarkoitukseen suoraan roskeen ja kaukomaisten kassojen täytteeksi. Onneksi saatiin suut suppuun, niin päättäjillä on vähemmän päänsärkyä, kun mielipiteet on muutettu vaarattomaksi muminaiksi.

Maskia kuitenkin täytyy tai tulisi pitää edelleen kauppoissa, lääkärissä, töissä, asiakaspalvelussa, luentosalissa, ravintolaan jonottaessa ja narikassa. Maskia ei kuitenkaan tarvita baaritiskillä tai ravintolan pöydässä, koska koronavirus hukkuu tuoppiin. Jossain liikkeissä maailmalla palvelua ei tule, jos ei ole kangaskorttonkia kasvoilla tai tiettyjä aineita kehossa. Viereisessä liikkeessä maskiton otetaan ilmielin vastaan. Koronavirus on näemmä kranttu shoppailija.

Maski pitäisi lätkäistä naamaan edelleen myös busseissa, junissa ja lentokoneissa, mutta onneksi sentin päässä kuorsaava vierustoveri ei levitä viruksia muuta kuin terminaalissa, jossa täytyy pitää sosiaalista ja myös mielellään älyllistä etäisyyttä.

Terasseilla on nykyään kuulemma turvallista ilman turvavyötä. Voit jopa laulaa maskitta. Mutta esiintymislavalle ei hetkeen saanut päästää ketään tunnettua jokeltamaan. Tämä pohjautuu tieteellisiin tein lehtiin. Vahvistin levittää koronapirun piuhoja pitkin ämyreihin ja koko poppoo kuolee siihen paikkaan.

On kasvoläpistä jotain hyötyäkin, sillä näin mutrusuut pysyvät piilossa ainakin vielä hetken. Maskipakon voisikin asettaa jatkossa rumille ihmisille, sillä rumuus aiheuttaa todistetusti synapseissa inhaa kipinöintiä ja yleistä ahdistusta. ”Jotta yksikin henki säästy”. Sillähän ne myytiin laumalle.

Koronatapaukset ja kuolemat ovat myös ilmeisesti laskussa, kun rajoituksia höllennetään. Tai sitten oli vaalit, mutta sillä ei ollut tietenkään mitään merkitystä maailmanlaajuisen vakavan pandemian keskellä. Sosiaalista etäisyyttä ei tarvitse enää pitää, tai ehkä pitää, en tiedä. Viestintä on kovin selkeää.

Koronapandemia hiipuu tai ei oikeastaan. Riippuu, keneltä kysyy. Ai niin, jenkkien tautivirasto sanoi, että piikin saaneiden ei tarvitse enää käyttää maskia, poikkeuksena ainoastaan kaikki poikkeukset – loogisesti. Maskittomia ei täten tarvitse Amerikoissa enää pelätä. Ihmisiin voi luottaa. Ihminen ei valehtelisi näin vakavasta asiasta. Onneksi myyjät ja asiakaspalvelijat on koulutettu telepaatikoiksi, jotka kykenevät superaisteillaan haistamaan onko valtion peräruiske otettu vai ei. Sitä paitsi piikin saaneet ovat koronalta immuuneja – lukuun ottamatta sitä, että edelleen voi sairastua ja levittää tautia.

Kyllä sitten tiede osaa. Sen varjolla ja turvallisuuteen vetoamalla laahustava zombilauma laittaisi vaikka vuotavan ämpärin päähänsä sateensuojaksi – ilmainen tai ei – kunhan saavat palkkioksi viikon vanhoja leivänmuruja ja isoveljen legopalikoita virtuaaliseen leikkikehäänsä. Onnea uuteen hölmöläisten ketiin, karsinaan!

Kosketelkaa toisianne

Sosiaalinen läheisyys ei saa olla katoava luonnonvara.

Matka vapauteen alkaa paremmin informoituna, jonka jälkeen voi ottaa vastuun teoistaan. On ilmeisesti syytä muistuttaa, että olemme selviytyneet kautta historian paljon pahemmista kulkutaudeista paljon heikommin varustautuneena ja toisaalta kertaluokkaa suuremmalla hinnalla. Tästä huolimatta elämä on palannut entisille uomilleen. Puheet uudesta normaalista on pirujen maalaamista seinille. Varmaa on, että puoskareilta ostettujen reseptien sivuvaikutuksia tullaan potemaan korkojen kera. Mitä aiemmin virheellisten tai valheellisten päätösten pitkäaikaiset vaikutukset ja lieveilmiöt tiedostetaan, sitä jouhevammin selviämme koronakrapulasta.

Lainaus esseestä “That Which is Seen, and That Which is Not Seen” vuodelta 1850 on ajankohtaisempi kuin koskaan. Kiteytettynä kyse on ajatuksesta, että kaikilla teoilla on tahattomia seurauksia, joita ei voi ennustaa tai joita ei tarkoitettu tapahtuvaksi. Huonot päätökset ottavat huomioon vain välittömät ja näkyvät vaikutukset. Hyvät päätökset ottavat huomioon lisäksi näkymättömät ja kauaskantoiset seuraukset, joita ei voi heti mitata.

“In the department of economy, an act, a habit, an institution, a law, gives birth not only to an effect, but to a series of effects. Of these effects, the first only is immediate; it manifests itself simultaneously with its cause — it is seen. The others unfold in succession — they are not seen: it is well for us, if they are foreseen. Between a good and a bad economist this constitutes the whole difference — the one takes account of the visible effect; the other takes account both of the effects which are seen, and also of those which it is necessary to foresee.”

Frédéric Bastiat

That Which is Seen, and That Which is Not Seen. 1850⁶⁵

Jos sääntö, suositus tai laki on epälooginen, sotii tiedettä, etiikkaa, luonnollista järjestystä tai järkeä vastaan, tottelemattomuus on äänestämisen muoto – ellei jopa kansalaisvelvollisuus. Sokkeloon on tosin helppo jumiutua kiertämään kehää seinien kaatuessa niskaan. Matkan pituus ei ollut tiedossa. Annettu kartta vain sumuinen lupaus siitä, että koronataikoja noudattamalla olet perillä sitten joskus. Kunnes lapsukaiset vapautuvat vihdoon tukalalta pandemiapenkiltä kesälaitumille kirmaamaan. Itsenäisesti ajattelevat ovat sen tehneet jo aikapäiviä sitten.

Heinäkuussa 2021, Suomi-Finland

Julkaisun tiedot ja oikeudet

Julkaisun nimi: FIN-UNMASKED 2021: Selvitys kasvosuojusten ja hygieniakäytäntöjen tehosta ja haitoista virusepidemian ehkäisyssä; LIITE 1: Kirjoitukset: Koronapsykoosi ja pelon markkinat

Lyhennetty nimi: FIN-UNMASKED 2021

Sivuja: 61

Hashtag: #unmasked

Julkaisu: [doi://10.5281/zenodo.5140185](https://doi.org/10.5281/zenodo.5140185)

Selvityksen on tehnyt kokonaisuudessaan itsenäisesti yksi suomalainen henkilö välillä tammikuu–heinäkuu 2021. Sekä tieteellinen osuus, että esseet ovat poliittisesti neutraaleja eivätkä lähtökohtaisesti kohdistu mihinkään tiettyyn tahoon, henkilöön tai organisaatioon, ellei tätä erityisesti tarkenneta. Tekijä ei tule osallistumaan edes anonyymisti mahdolliseen julkiseen keskusteluun, jotta epäoleellinen spekulatio tältä osin voidaan välttää.

Lisenssi

Tämä on vapaasti jaettava julkaisu, jota koskevat rajoitukset on listattu lisenssissä Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.fi>).

Julkaisua voi jakaa, muokata ja käyttää uuden materiaalin pohjana ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kuten lisenssissä on määritelty. Alkuperäiseksi lähteeksi on ilmoitettava 'FIN-UNMASKED 2021'. Tekijäksi voi ilmoittaa 'FIN-UNMASKED', jos se on tarpeen.

Käännökset. Jos tätä julkaisua käännetään eri kielille, seuraava vastuuvapauslauseke jossain muodossaan on lisättävä tekijätietojen lisäksi: Käännös ei ole FIN-UNMASKED tekijän käsialaa.

Muokattu materiaali. Jos materiaalia muokataan sisällöltään, seuraava vastuuvapauslauseke jossain muodossaan on lisättävä tekijätietojen lisäksi: Muokatun materiaalin alkuperä FIN-UNMASKED 2021.

Suosittelut lähdeviite.

FIN-UNMASKED. FIN-UNMASKED 2021: Selvitys kasvosuojusten ja hygieniakäytäntöjen tehosta ja haitoista virusepidemian ehkäisyssä. Zenodo. 2021. doi:10.5281/zenodo.5062869

Suora sitaatti. FIN-UNMASKED 2021

Publication and rights

Title of publication: FIN-UNMASKED 2021: Selvitys kasvosuojusten ja hygieniakäytäntöjen tehosta ja haitoista virusepidemian ehkäisyssä; LIITE 1: Kirjoitukset: Koronapsykoosi ja pelon markkinat

Abbreviated name: FIN-UNMASKED 2021

Pages: 61

Hashtag: #unmasked

Publication: [doi://10.5281/zenodo.5140185](https://doi.org/10.5281/zenodo.5140185)

This review has been completed in its entirety and independently by one Finnish author between January to July 2021, Both the scientific analysis and essays are politically neutral and do not target any specific instance, person or organization unless this has been explicitly specified. The author will not participate even anonymously to potential public discussion, so that unnecessary speculation regarding this can be avoided.

Licence

This is an open access work distributed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>)

Users can share, adapt, and build upon the original work for non-commercial purposes, as detailed in the license. 'FIN-UNMASKED 2021' must be credited as the original work. 'FIN-UNMASKED' can be credited as author if necessary.

Translations. In case of a translation of this work, the following disclaimer must be added in some form with attribution: Translation was not created by FIN-UNMASKED.

Adaptation. In case of an adaptation of this work, the following disclaimer must be added in some form with attribution: This is an adaptation of original work FIN-UNMASKED 2021.

Suggested citation.

FIN-UNMASKED. FIN-UNMASKED 2021: Selvitys Kasvosuojusten Ja Hygieniakäytäntöjen Tehosta Ja Haitoista Virusepidemian Ehkäisyssä. Zenodo. 2021. doi:10.5281/zenodo.5062869

Quote attribution. FIN-UNMASKED 2021

Lähteet

1. Chrichton M. **Aliens Cause Global Warming.** Lecture presented at the: January 17, 2003; California Institute of Technology. Retrieved from archive, March 22, 2006. https://web.archive.org/web/20060322114914/http://www.crichton-official.com/speeches/speeches_quote04.html.
2. Aschwanden C. **Science Isn't Broken.** Published August 19, 2015. Accessed May 20, 2021. <https://fivethirtyeight.com/features/science-isnt-broken/#part1>. (a)
3. Head M, Holman L, Lanfear R, Kahn A, Jennions M. **The Extent and Consequences of P-Hacking in Science.** *PLoS Biol.* 2015;13(3):e1002106. doi:10.1371/journal.pbio.1002106 <https://journals.plos.org/plosbiology/article?id=10.1371/journal.pbio.1002106>. (a)
4. Bohannon J, Koch D, Homm P, Driehaus A. **CHOCOLATE WITH HIGH COCOA CONTENT AS A WEIGHT-LOSS ACCELERATOR.** Retracted. International Archives of Medicine. Vol 8 (2015). <https://web.archive.org/web/20150403033320/http://imed.pub/ojs/index.php/iam/article/view/1087>.
5. Colhoun D. **The history behind the chocolate hoax.** Columbia Journalism Review. Updated July/August, 2015. Accessed May 29, 2021. https://www.cjr.org/analysis/the_history_behind_the_chocolate_hoax.php. (a)
6. Bohannon J. **I Fooled Millions Into Thinking Chocolate Helps Weight Loss. Here's How.** GIZMODO. Updated May 27, 2015. Accessed May 29, 2021. <https://io9.gizmodo.com/i-fooled-millions-into-thinking-chocolate-helps-weight-1707251800>. (a)
7. Marin S. **Raharikas lääketieteellisyys.** Sanna Marin. August 10, 2010. Accessed March 28, 2021. <https://www.sannamarin.net/blogi/2010/08/10/34342/?page2=>. (a)
8. Transparency International. **GLOBAL CORRUPTION BAROMETER EU: PEOPLE WORRIED ABOUT UNCHECKED ABUSES OF POWER.** Transparency International. Updated June 15, 2021. Accessed June 16, 2021. <https://www.transparency.org/en/news/gcb-eu-2021-survey-people-worry-corruption-unchecked-impunity-business-politics>. (a)
9. Liski J. **Valtio osti kiinalaiset hengityssuojat ulosottovelkaiselta liikemieheltä – Tiina Jylhä sanoo miljoonakaupan kuuluneen itselleen.** *Suomen Kuvalehti.* Published April 8, 2020. Accessed March 13, 2021. <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/valtio-osti-kiinalaiset-hengityssuojat-ulosottovelkaiselta-liikemiehelta-tiina-jylha-sanoo-miljoonakaupan-kuuluneen-itselleen>. (a)
10. Kauranen A. **Finland's emergency supply agency head quits over face mask purchase.** Reuters. Updated April 10, 2020. Accessed March 13, 2021. <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-finland-facemasks-idUSKCN21S1NE>. (a)
11. Uusitalo K, Konttinen M. **Huoltovarmuuskeskuksen kahdelle johtoryhmän jäsenelle potkut hengityssuojainkohun seurauksena – hallituksen puheenjohtajan mukaan päätös oli yksimielinen.** Yle. Published May 8, 2020. Accessed March 14, 2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11342156>. (a)
12. McSwane D. **How Profit and Incompetence Delayed N95 Masks While People Died at the VA.** ProPublica. Updated May 1, 2020. Accessed March 14, 2021. <https://www.propublica.org/article/how-profit-and-incompetence-delayed-n95-masks-while-people-died-at-the-va>. (a)
13. Willis D, Torbati, Y. **A Company Run by a White House "Volunteer" With No Experience in Medical Supplies Got \$2.4 Million From the Feds for Medical Supplies.** ProPublica. Updated June 26, 2020. Accessed March 14, 2021. <https://www.propublica.org/article/a-company-run-by-a-white-house-volunteer-with-no-experience-in-medical-supplies-got-2.4-million-from-the-feds-for-medical-supplies>. (a)
14. McSwane D. **You Can Make Millions Selling Masks to the Government in Three Easy Steps.** ProPublica. Updated July 11, 2020. Accessed March 14, 2021. <https://www.propublica.org/article/you-can-make-millions-selling-masks-to-the-government-in-three-easy-steps>. (a)
15. Boyd A. **GAO: More Than Half of COVID-19 Government Contracts Not Competitively Awarded.** Nextgov. Updated July 29, 2020. Accessed March 14, 2021. <https://www.nextgov.com/cio-briefing/2020/07/gao-more-half-covid-19-government-contracts-not-competitively-awarded/167313/>. (a)

<p>16. Davies H, Goodley S. Revealed: NHS procurement official privately selling PPE amid Covid-19 outbreak. <i>The Guardian</i>. Updated May 1, 2020. Accessed My 19, 2021. https://www.theguardian.com/society/2020/may/01/revealed-nhs-procurement-official-privately-selling-ppe. (a)</p> <p>17. Kemp P. Coronavirus: Safety concerns halt use of 50 million NHS masks. BBC News. Updated August 6, 2020. Accessed March 14, 2021. https://www.bbc.com/news/uk-53672841. (a)</p> <p>18. Bright S. Government Procurement Scandal Continues with £43.8 Million PPE Contract for Dormant Firm. <i>Byline Times</i>. September 2, 2020. Accessed March 14, 2021. https://bylinetimes.com/2020/09/02/government-awards-43-8-million-ppe-deal-to-dormant-firm/. (a)</p> <p>19. Bright S. Government Spends £364 Million on Coveralls. But Delivers Just 432,000. <i>Byline Times</i>. September 1, 2020. Accessed March 14, 2021. https://bylinetimes.com/2020/09/01/government-spends-364-million-on-coveralls-delivers-just-432000/. (a)</p> <p>20. Barrington R. Britain's PPE procurement: Chumocracy, cronyism, corruption. UK in a Changing Europe. Updated December 3, 2020. Accessed March 14, 2021. https://ukandeu.ac.uk/britains-ppe-procurement-chumocracy-cronyism-corruption/. (a)</p> <p>21. Grimes K. Exclusive: Gov. Newsom's BYD Mask Deal Profitable for Insider Deal makers. <i>California Globe</i>. Updated May 28, 2020. Accessed March 14, 2021. https://californiaglobe.com/section-2/exclusive-gov-newsoms-byd-mask-deal-profitable-for-insider-dealmakers/. (a)</p> <p>22. Judicial Watch. Judicial Watch Uncover Documents Behind \$1 Billion Mask Deal Between California and Chinese Communist Party Linked Company. <i>Judicial Watch</i>. January 05, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.judicialwatch.org/press-releases/ccp-byd-masks/. (a)</p> <p>23. Fischer I. <i>Brussels Morning</i>. Updated March 9, 2021. Accessed March 14, 2021. German CDU lawmaker steps down over PPE procurement scandal. https://brusselsmorning.com/2021/03/09/german-cdu-lawmaker-steps-down-over-ppe-procurement-scandal/. (a)</p> <p>24. Sparrow T. German mask scandal: 'Unforgivable violations of ethical standards'. <i>Deutsche Welle</i>. Updated March 11, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.dw.com/en/german-mask-scandal-unforgivable-violations-of-ethical-standards/a-56833018. (a)</p>	<p>25. Borrelli S. Italy launches probe into €1.25bn PPE contract with China. <i>Financial Times</i>. Updated February 18, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.ft.com/content/ae05d6be-4787-4b07-b13c-d4c0b9b57829. (a)</p> <p>26. Barricelli S, Olleni S. La truffa delle mascherine da 22 milioni di euro ha portato all'arresto di tre persone. <i>Agi</i>. Updated March 3, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.agi.it/cronaca/news/2021-03-03/truffa-mascherine-22-milioni-arresti-11618874/. (a)</p> <p>27. Hope A. Criminal investigation into government masks contract. <i>The Brussels Times</i>. Updated June 20, 2020. Accessed March 14, 2021. https://www.brusselstimes.com/news/business/117668/criminal-investigation-into-government-masks-contract/. (a)</p> <p>28. Lyons H. Belgian government says to stop wearing the free cloth masks they distributed 'as a precaution'. <i>The Brussels Times</i>. Updated February 25, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.brusselstimes.com/news/belgium-all-news/156876/belgian-government-says-to-stop-wearing-the-free-cloth-masks-they-distributed-as-a-precaution/. (a)</p> <p>29. Euronews. Investigation launched into Chinese facemasks labelled 'Made in Austria.' <i>Euronews</i>. Updated April 3, 2021. Accessed May 19, 2021. https://www.euronews.com/2021/03/04/investigati-on-launched-into-chinese-facemasks-labelled-made-in-austria. (a)</p> <p>30. STA. Slovenian Govt Engulfed in PPE Procurement Scandal. <i>Total Slovenia News</i>. Updated April 25, 2020. Accessed March 15, 2021. https://www.total-slovenia-news.com/politics/6115-slovenian-govt-engulfed-in-ppe-procurement-scandal. (a)</p> <p>31. Abdullah M. N95 mask scam: ACC imposes travel ban on 6 govt officials, JMI chief. <i>Dhaka Tribune</i>. Updated October 5, 2020. Accessed March 14, 2021. https://www.dhakatribune.com/bangladesh/nation/2020/10/05/n95-mask-scam-acc-imposes-travel-ban-on-6-govt-officials-jmi-chief. (a)</p> <p>32. Phagane T. 2020 Headlines: Corruption in procurement of PPE. <i>SABC News</i>. Updated December 31, 2020. Accessed March 14, 2021. https://www.sabcnews.com/sabcnews/2020-headlines-corruption-in-procurement-of-ppe/. (a)</p> <p>33. Toyana M. South African probe finds evidence of political pressure, fraud in COVID-19 contracts. <i>Reuters</i>. Updated February 5, 2021. Accessed March 14, 2021. https://www.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-safrica-corruption-idUSKBN2A51GZ. (a)</p>
---	--

34. Austin. **Corruption: Covid-19 Procurements Inflated by Govt MDAs—* Federal Ministry of Health Buys face mask at N10,000 each * Stakeholders Kick.** PRIMORG. Updated October 28, 2020. Accessed March 15, 2021.

<https://news.primorg.org/corruption-covid-19-procurements-inflated-by-govt-mdas-federal-ministry-of-health-buys-face-mask-at-n10000-each-stakeholders-kick/>. (a)

35. Rojanaphruk P. **Lawyer Implicates More Politicians in Mask Hoarding Ring.** Khaosod English. Updated March 13, 2020. Accessed March 15, 2021.

<https://www.khaosodenglish.com/politics/2020/03/13/lawyer-implicates-more-politicians-in-mask-hoarding-ring/>. (a)

36. Boonbandit T. **Trade Chief Resigns Over Mask Hoarding Scandals.** Khaosod English. Updated March 16, 2020. Accessed March 15, 2021.

<https://www.khaosodenglish.com/politics/2020/03/16/trade-chief-resigns-over-mask-hoarding-scandals/>. (a)

37. Nyoka, S. **Coronavirus: Zimbabwe health minister in court on corruption charges.** BBC. Updated June 20, 2020. Accessed March 15, 2021.

<https://www.bbc.com/news/world-africa-53119989>. (a)

38. Zim Morning Post. **Covid-19 procurement scandal: Auditor General dispatches probe teams.** Zim Morning Post. Updated December 8, 2020. Accessed March 15, 2021.

<https://zimmorningpost.com/covid-19-procurement-scandal-auditor-general-dispatches-probe-teams/>. (a)

39. Bagus P, Peña-Ramos J, Sánchez-Bayón A. **COVID-19 and the Political Economy of Mass Hysteria.** *Int J Environ Res Public Health.* 2021;18(4):1376:1-4,6,8,9,11. doi:10.3390/ijerph18041376

<https://www.mdpi.com/1660-4601/18/4/1376>. (a)

40. Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat. **Wie wir COVID-19 unter Kontrolle bekommen.** Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat: 13:"4. Schlussfolgerungen für Maßnahmen und offene Kommunikation" Published April 28, 2020. Accessed March 29, 2021.

<https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/2020/corona/szenarienpapier-covid19.pdf>. (a)

41. Kallionpää K. **Nuorten tilanne on koronan keskellä "paljon hurjempi" kuin muiden, sanoo asiantuntija – rajoituksilla voi olla seurauksia, joita moni ei tule ajatelleeksi.** *Helsingin Sanomat.* February 23, 2021. Accessed March 5, 2021.

<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000007820562.html>. (a)

42. Vähäsarja S. **1-vuotias Kerttu on koko elämänsä nähnyt vieraita vain kaukaa, ja hymytkin jäävät maskien taakse – erikoisella ajalla voi olla hänen kehitykselleen suuri merkitys.** *Yle.* Updated March 25, 2021. Accessed March 30, 2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11815844>. (a)

43. Saplakoglu Y. **How much does all the SARS-CoV-2 in the world weigh?** *Live Science.* Updated June 8, 2021. Accessed June 20, 2021.

<https://www.livescience.com/sars-cov-2-weight-calculation.html>. (a)

44. Aasiakas.net. **Aspa on mielivaltainen hirviö.** Aasiakas.net. Updated August 10, 2020. Accessed June 7, 2021.

<https://www.aasiakas.net/aspa-mielivaltainen-hirvio/>. (a)

45. Cheddar news. **Flight Attendants Dealing With Increased Violence From Passengers Over Mask Mandates.** Cheddar News. Updated May 28, 2021. Accessed May 30, 2021.

<https://cheddar.com/media/flight-attendants-association-violence-mask-mandates>. (a)

46. Jamieson D. **Union And Retailers Warn Of Confusion With New CDC Mask Guidance.** *HuffPost.* Updated May 14, 2021. Accessed May 30, 2021.

https://www.huffpost.com/entry/union-retailers-cdc-mask-guidance_n_609ed2dfe4b03e1dd389baf1. (a)

47. Walker J. **Shopworkers face massive increase in threats and violence as they attempt to enforce Covid-19 rules.** *Birmingham Live.* Updated April 28, 2021. Accessed May 30, 2021.

<https://www.birminghammail.co.uk/news/midlands-news/shopworkers-face-massive-increase-threats-20481448>. (a)

48. Jahshan E. **Abuse towards shopworkers "worsening since Covid", MPs hear.** *Retail Gazette.* Updated April 14, 2021. Accessed May 30, 2021.

<https://www.retailgazette.co.uk/blog/2021/04/abuse-towards-shopworkers-worsening-since-covid-mps-hear/>. (a)

49. Rissanen M. **Opettajain kuvailema maskiriita Rastilassa askarruttaa HSL:ää ja nuorisotyöntekijöitä – Kuskeille on maskipakon aikana haistateltu, mutta kyse on "yksittäisistä ihmisistä".** *Helsingin Sanomat.* Updated March 24, 2021. Accessed May 30, 2021.

<https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000007879165.html>. (a)

50. McDonnell Nieto del Rio G. **Three Uber passengers coughed on a driver and ripped off his mask. Two have been arrested.** *The New York Times.* Updated March 13, 2021. Accessed March 22, 2021.

<https://www.nytimes.com/2021/03/15/us/uber-mask-assault-arrest.html>. (a)

51. Garcia C. **13-year-old stabbed a store clerk after being told to wear a mask, police say.** Blaze Media. Updated March 2, 2021. Accessed March 22, 2021. <https://www.theblaze.com/news/teen-stabs-clerk-mask-dispute>. (a)
52. Mosendz P, Bhasin K, Melin A. **Security Guards Face the Hazardous Job of Enforcing Covid Rules.** Bloomberg. Updated March 2, 2021. Accessed March 22, 2021. <https://www.bloomberg.com/news/features/2021-03-02/security-guards-new-covid-pandemic-duty-mask-enforcement>. (a)
53. McCulloch A. **Covid-19 measures fuel sharp rise in violence against retail workers.** Personnel Today. Updated August 24, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.personneltoday.com/hr/covid-19-measures-fuel-sharp-rise-in-violence-against-retail-workers/>. (a)
54. Porterfield C. **No-Mask Attacks: Nationwide, Employees Face Violence For Enforcing Mask Mandates.** Forbes. Updated August 15, 2020. Accessed March 22, 2021. <https://www.forbes.com/sites/carlieporterfield/2020/08/15/no-mask-attacks-nationwide-employees-face-violence-for-enforcing-mask-mandates/>. (a)
55. Cockburn G. **Retail workers suffer as grumpy customers lash out over COVID-19 restrictions.** news.com.au. Updated August 6, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.news.com.au/finance/business/retail/etail-workers-suffer-as-grumpy-customers-lash-out-over-covid19-restrictions/news-story/2b87e382b38ab6f76f33d39dad354d12>. (a)
56. Iafolla R, Hussein F. **No Mask, No Service Rules Leave Workers Open to Customer Abuse.** Bloomberg Law. Updated July 21, 2020. Accessed March 22, 2021. <https://news.bloomberglaw.com/daily-labor-report/no-mask-no-service-rules-leave-workers-open-to-customer-abuse>. (a)
57. Zarroli J. **The Customer Is Always Right. Except When They Won't Wear A Mask.** NPR. Updated July 14, 2020. Accessed March 22, 2021. <https://www.npr.org/2020/07/14/889721147/the-customer-is-always-right-except-when-they-wont-wear-a-mask>. (a)
58. Norfleet N. **As COVID-19 mask debate rages on, retailers reluctantly take brunt of enforcement.** Star Tribune. Updated July 1, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.startribune.com/as-covid-19-mask-debate-rages-retailers-shoulder-enforcement/571574352/?refresh=true>. (a)
59. Oosting J. **In Michigan, mandatory masks a flash point for violence amid coronavirus.** Bridge Michigan. Updated May 5, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.bridgemi.com/michigan-government/michigan-mandatory-masks-flash-point-violence-amid-coronavirus>. (a)
60. Hanbury M. **A Family Dollar security guard was killed after he refused to let a customer into the store because they weren't wearing a mask. Experts say acts of aggression are a terrifying trend on the rise in the retail sector.** Business Insider. Updated May 6, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.businessinsider.com/retail-workers-face-violence-from-shoppers-over-new-pandemic-rules-2020-5?op=1&r=US&IR=T>. (a)
61. MacFarquhar N. **Who's Enforcing Mask Rules? Often Retail Workers, and They're Getting Hurt.** The New York Times. Updated May 15, 2020. Accessed March 22, 2021. <https://www.nytimes.com/2020/05/15/us/coronavirus-masks-violence.html>. (a)
62. Salo J. **Oklahoma city ends face mask rule for customers after threats of violence.** New York Post. Updated May 3, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://nypost.com/2020/05/03/oklahoma-city-ends-face-mask-rule-after-threats-of-violence/>. (a)
63. Hutchinson B. **'Incomprehensible': Confrontations over masks erupt amid COVID-19 crisis.** ABC News. Updated May 7, 2020. Accessed March 22, 2021. <https://abcnews.go.com/US/incomprehensible-confrontations-masks-erupt-amid-covid-19-crisis/story?id=70494577>. (a)
64. Paul I. **Top 10 Victims Of Violence Because They Weren't Wearing Masks.** Listverse. Updated September 2, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://listverse.com/2020/09/02/top-10-victims-of-violence-because-they-werent-wearing-masks/>. (a)
65. Bastiat F. **That Which is Seen, and That Which is Not Seen; by Frederic Bastiat.** Translated by: FEE. Edited by François-René Rideau. Bastiat.org. Published 1850. Accessed February 17, 2021. <http://bastiat.org/en/twisatwins.html>. (a)
66. Uusitalo K, Konttinen M. MTV Uutiset. Updated 5.5.2021. Accessed June 22, 2021. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-uuistien-tiedot-isot-maat-takavarikoivat-suomen-maskitoimituksia-ensimmaisena-koronakevaana-joku-veti-valista-ja-raha-ratkaisi/8134612#gs.3ffoxp>. (a)

67. Transparency International. **COVID-19: Documented corruption and malfeasance cases.** Transparency International. Updated September 24, 2021. Accessed June 22, 2021. <https://images.transparencycdn.org/images/COVID-19-Documented-corruption-and-malfeasance-cases.pdf>. (a)

68. MacAskill A. **UK government broke the law by failing to disclose PPE contracts, court rules.** Reuters. Updated February 19, 2021. Accessed June 22, 2021. <https://www.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-britain-procurement-idUSKBN2AJ1IA>. (a)

Kuvitus

- "Blue Marble 2002". NASA's Earth Observatory, 2018. https://solarsystem.nasa.gov/resources/786/blue-marble-2002/?category=planets_earth
- "my little planet is safeguarded in your kind hands. (we will defeat the corona virus)". Fateme Alaie, 2020. <https://unsplash.com/photos/Q8W2r2aCmaw>
- "Degrees of Uncertainty" Neilfilms.com, 2021. <https://www.neilfilms.com/degrees/>
- "Science Isn't Broken". FiveThirtyEight. <https://fivethirtyeight.com/features/science-isnt-broken/#part3>
- "The Year in Pictures. "A sanitizing crew cleans desks at the European Parliament in Brussels on July 8."" Bloomberg, 2020. Geert Vanden Wijngaert/Bloomberg <https://www.bloomberg.com/features/2020-best-photos/>
- "Huoltovarmuuskeskuksen kahdelle johtoryhmän jäsenelle potkut hengityssuojainkohon seurauksena – hallituksen puheenjohtajan mukaan päätös oli yksimielinen". Yle, 2020. Petteri Sopanen / Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-11342156>
- "In pictures: The coronavirus pandemic. "First-grader Sophia Frazier does her schoolwork behind a plastic divider at Two Rivers Elementary School in Sacramento, California, on March 8."" Daniel Kim/Sacramento Bee/ZUMA Wire. <https://edition.cnn.com/2020/03/19/world/gallery/novel-coronavirus-outbreak/index.html>
- "IL-Reportaasi: Näin koulujen päättäjät sujuivat Helsingissä ja Oulussa – "Elämä tuntuu tosi hyvältä"". Iltalehti, 5.6.2021. Atte Kajova. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c875c90e-d7a5-49c7-9449-91a9c79aaad0>
- "Face masks should be reintroduced in classrooms, teaching unions demand as infections rise" The Telegraph, 2021. Jeff J Mitchell/Getty Images Europe. <https://www.telegraph.co.uk/news/2021/06/08/face-masks-should-reintroduced-classrooms-teaching-unions-demand/>
- "Looming sausage trade war makes G7 barbecue sizzle" The Telegraph, 2020. Andrew Parsons / No10 Downing St. <https://www.telegraph.co.uk/news/2021/06/12/looming-sausage-trade-war-makes-g7-barbecue-sizzle/>
- "A visitor rides the Flash at Ocean Park during the Hong Kong theme park's stop-start reopening on Sept. 18.". Lam Yik/Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/features/2020-best-photos/>
- "Janita Rahikainen rakastaa työtään myyjänä, mutta on vain 26-vuotiaana palkkakehityksensä huipulla: palkankorotuspyyntö oli lähinnä vitsi". Yle, 2020. Kalle Purhonen / Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-11560894>
- "Three Uber passengers coughed on a driver and ripped off his mask. Two have been arrested." The New York Times, 2021. Jason Henry / The New York Times. <https://www.nytimes.com/2021/03/15/us/uber-mask-assault-arrest.html>
- "Who's Enforcing Mask Rules? Often Retail Workers, and They're Getting Hurt". The New York Times, 2020. Bob Miller. <https://www.nytimes.com/2020/05/15/us/coronavirus-masks-violence.html>

- "Fresh Plus store glass shattered with Topo Chico cases after mask argument; suspect arrested". KXAN Austin, 2020. <https://www.kxan.com/news/local/austin/fresh-plus-store-vandalized-after-reported-argument-with-customer-over-wearing-a-mask/>
- "'Incomprehensible': Confrontations over masks erupt amid COVID-19 crisis" ABC News, 2020. Jake May/The Flint Journal/AP. <https://abcnews.go.com/US/incomprehensible-confrontations-masks-erupt-amid-covid-19-crisis/story?id=70494577>
- "'I face abuse almost everyday" says Bedford shopkeeper over mask enforcement". Bedford Independent, 2021. <https://www.bedfordindependent.co.uk/i-face-abuse-almost-everyday-says-bedford-shopkeeper-over-mask-enforcement/>
- "Victoria Police reviewing alleged 'choking' arrest of woman not wearing a mask in Melbourne" ABC News, 2020. ABC News. <https://www.abc.net.au/news/2020-08-12/victoria-police-reviewing-woman-mask-arrest-in-melbourne/12548866>
- "Trafalgar Square anti-lockdown demo". Daily Record, 2020. Getty Images. <https://www.dailyrecord.co.uk/news/health/gallery/trafalgar-square-anti-lockdown-demo-22597961>
- PIRO4D. <https://pixabay.com/fi/photos/earth-planeetta-mantereella-valo-2581631/>

FIN-UNMASKED 2021

Selvitys kasvosuojusten ja hygieniakäytäntöjen tehosta ja haitoista virusepidemian ehkäisyssä

Liite 1 – Kirjoitukset – Koronapsykoosi ja pelon markkinat

[doi://10.5281/zenodo.5140185](https://doi.org/10.5281/zenodo.5140185)